

Univerzita Palackého v Olomouci

Právnická fakulta

Klára Kaštovská

**Komparace právní úpravy daně z příjmů fyzických osob
v České a Slovenské republice**

Bakalářská práce

Olomouc 2021

Čestné prohlášení

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci na téma Komparace právní úpravy daně z příjmů fyzických osob v České a Slovenské republice vypracovala samostatně a citovala jsem všechny použité zdroje.

V Olomouci dne 29. dubna 2021

.....

Klára Kaštovská

Poděkování

Chtěla bych poděkovat své rodině za podporu a vedoucí bakalářské práce JUDr. et. Mgr. Taťaně Zelenské Ph.D., za odborné vedení, za pomoc a cenné rady při zpracovávání této práce.

Obsah

Úvod.....	7
1. Vymezení základních pojmů daňového práva	8
1.1 Daň	8
1.2 Daňový subjekt	9
1.3 Předmět a základ daně	9
1.4 Sazba daně	10
1.5 Vedlejší prvky konstrukce daně.....	10
2. Daň z příjmů fyzických osob v České republice	12
2.1 Poplatník daně.....	12
2.1.1 Poplatník v paušálním režimu	12
2.2 Předmět daně.....	12
2.2.1 Příjmy vyňaté z předmětu daně	13
2.2.2 Příjmy osvobozené od daně	13
2.3 Příjmy ze závislé činnosti	14
2.4 Příjmy ze samostatné činnosti.....	15
2.5 Příjmy z kapitálového majetku	17
2.6 Příjmy z nájmu	18
2.7 Ostatní příjmy	18
2.8 Základ daně a jeho odpočty	19
2.9 Sazba a výpočet celkové daně.....	19
2.9.1 Sleva na dani a daňové zvýhodnění.....	20
3. Daň z příjmů fyzických osob ve Slovenské republice	22
3.1 Poplatník daně.....	22
3.2 Předmět daně.....	22
3.2.1 Příjmy vyňaté z předmětu daně	23
3.2.2 Příjmy osvobozené od daně	23

3.3 Příjmy ze závislé činnosti	24
3.4 Příjmy z podnikání a jiné samostatné výdělečné činnosti, z pronájmu a z použití díla a uměleckého výkonu	25
3.5 Příjmy z kapitálového majetku	27
3.6 Ostatní příjmy	27
3.7 Základ daně a nezdánitelné části základu daně.....	28
3.7.1 Nezdánitelné části základu daně.....	28
3.8 Sazba a výpočet celkové daně.....	29
3.8.1 Daňový bonus.....	30
4. Komparace daně z příjmů v České a Slovenské republice.....	32
4.1 Poplatníci daně.....	32
4.2 Předmět daně.....	32
4.2.1 Příjmy ze závislé činnosti	34
4.2.2 Příjmy ze samostatné činnosti	34
4.2.3 Příjmy z nájmu	35
4.2.4 Příjmy z kapitálového majetku.....	35
4.2.5 Ostatní příjmy.....	36
4.3 Základ daně a jeho odpočty	36
4.4. Sazba daně	37
4.4.1 Sleva na dani a daňový bonus	37
4.5 Výpočet daně	38
4.5.1 Výpočet daně pro ČR.....	38
4.5.2 Výpočet daně pro SR.....	39
Závěr	40
Zdroje	41
Monografie	41
Komentáře k právní úpravě	41

České právní předpisy	41
Slovenské právní předpisy	42
Internetové zdroje	42

Úvod

Daň z příjmů fyzických osob, ať už v České nebo Slovenské republice, se kterou nás pojí dlouhý a společný historický vývoj, je jednou z nejsložitějších existujících daní. Pravděpodobně kvůli tomu spousta lidí odrazuje a ve společnosti bývá vnímána často negativně. Ovšem přestože její vymezení nelze pokládat za jednoduché, týká se života většiny občanů obou zemí. Proto považuji za důležité tuto daň pochopit a umět pracovat s právní úpravou, která se jí týká.

Cílem této bakalářské práce je vysvětlit a následně porovnat právní úpravu daně z příjmů fyzických osob v obou zemích. Zvolenou základní metodou bude komparace, která by nebyla možná bez předchozí analýzy právních úprav obou zvolených zemí. Následovat bude výpočet daňové povinnosti na základě zjištěných informací.

Práce je rozdělena do 4 hlavních kapitol, které lze podle jejich obsahu rozdělit do 3 částí. Cílem první části je vysvětlit základní pojmy, které úzce souvisejí s daněmi obecně a zejména potom s daní z příjmů fyzických osob. Součástí bude samostatné vysvětlení pojmu daň a následně se zaměřím na některé její konstrukční prvky.

Druhá část, která se skládá z 2 kapitol, se bude zabývat konkrétní analýzou právní úpravy v obou zemích, přičemž každému státu bude věnována právě jedna kapitola. Pro obě kapitoly plánuji podobnou strukturu, čímž chci docílit přehlednosti v následující komparaci. S odkazy na konkrétní zákonná ustanovení se budu věnovat pojmem poplatníka daně, předmětu daně a jeho konkretizaci a dále základu a sazbě daně.

V třetí a poslední části dojde k propojení těchto teoretických znalostí, přičemž se pokusím vymezit a srovnat některé rozdíly, které mezi právními úpravami obou zemí panují. Součástí této komparace bude i jednoduchý výpočet, v rámci kterého se pokusím aplikovat získané informace a vypočítat daňovou povinnost pro českého a slovenského poplatníka. Pracovat budu se stejným příjmem pro oba poplatníky. Cílem výpočtu je zjistit, která právní úprava je pro poplatníka výhodnější a ve které zemi by mu vznikla vyšší daň.

V rámci této bakalářské práce budu vycházet zejména z právní úpravy platné v obou zemích k 1. lednu 2021. Pro dané téma existuje mnoho monografií, které budou také cenným zdrojem zejména teoretických informací. Posledním důležitým zdrojem informací jsou pochopitelně odborné články dostupné na internetových stránkách, případně stránky Finanční správy České i Slovenské republiky.

1. Vymezení základních pojmů daňového práva

Kapitola objasňuje základní pojmy z daňového práva, zejména pojmy související s konstrukcí daně.

1.1 Daň

Daň je pojem, jehož přesnou a komplexní definici neobsahuje ani česká, ani slovenská legislativa. Přesto existují znaky, které jsou pro ni typické. Jedná se o povinnou platbu, kterou lze zřídit pouze zákonem. Dalšími jejími znaky jsou nenávratnost, neekvivalentnost a zpravidla neúčelovost.¹

*„Daněmi se odnímají příjmy soukromého sektoru, aby se jejich výnosy mohly stát příjmem veřejných rozpočtů.“*² Veřejným rozpočtem se rozumí například rozpočet státu nebo obce. Tím, že odvádí prostředky do veřejných rozpočtů, plní jednu ze svých základních funkcí, jíž je funkce fiskální.³

Dalšími funkcemi daně jsou zejména funkce:

- **alokační**, kterou lze chápat jako přerozdělení získaných zdrojů do vybraných společensky významných oblastí, za účelem vyšší efektivity trhu,⁴
- **redistribuční**, která nutí osoby s vyšším důchodem platit vyšší daň, čímž dosahuje vyrovnávání rozdílů mezi důchody obyvatel z různých platových tříd,⁵
- **stabilizační**, která pomocí různé výše daně, jež se odvíjí od různých fází ekonomiky, částečně zmírňuje její výkyvy,⁶
- **stimulační**, jež s určitým chováním poplatníka spojuje pozitivní či negativní dopady na výši jím placené daně, čímž podporuje takové jednání poplatníka, které vede k co nejvyšší odvedené dani.⁷

Typické rozdělení daní je na daně přímé a nepřímé. Daně přímé jsou spojeny s majetkem či příjmem daného poplatníka. Podle toho je dále dělíme na daně důchodové a majetkové. Daň

¹ KUBÁTOVÁ, Květa. *Daňová teorie a politika*. 5. aktualizované vydání. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2010, s. 15-16.

² ŠIROKÝ, Jan. *Základy daňové teorie s praktickými příklady*. 2. aktualizované vydání. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2016, s. 11.

³ VANČUROVÁ, Alena, LÁCHOVÁ, Lenka. *Daňový systém ČR 2018*. 14. aktualizované vydání. Praha: I VOX a.s., 2018, s. 11.

⁴ KUBÁTOVÁ, Květa. *Daňová teorie a politika*. 5. aktualizované vydání. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2010, s. 19.

⁵ VANČUROVÁ, Alena, LÁCHOVÁ, Lenka. *Daňový systém ČR 2018*. 14. aktualizované vydání. Praha: I VOX a.s., 2018, s. 12.

⁶ Tamtéž s. 13.

⁷ Tamtéž s. 12-13.

přímou odvádí poplatník zpravidla osobně. Naopak daně nepřímé jsou spojeny se zbožím či službou a je třeba u nich rozlišovat mezi poplatníkem a plátcem daně, kdy poplatník daně zpravidla částku hradí, nicméně do veřejných rozpočtů ji odvádí až plátec.⁸ Příkladem daně přímé je daň z příjmů, mezi nepřímé bývá řazena daň z přidané hodnoty.

Při sestavování je důležité dbát na konstrukční prvky, které by měla obsahovat každá daň. Jako zcela zásadní a stěžejní bývají uváděny daňový subjekt, předmět, základ a sazba daně. Mimo tyto základní potom existují i vedlejší prvky, například úprava osvobození od daně, zvýšení či snížení daně, minimální daň, atd.⁹ Na pomezí mezi hlavními a vedlejšími konstrukčními prvky je pojem zdaňovací období, které stanovuje časový rámec, po který se daň vybírá.

1.2 Daňový subjekt

„*Daňový subjekt je osoba podle zákona povinná strpět, odvádět, nebo platit daň.*“¹⁰ Je ovšem třeba rozlišovat mezi poplatníkem a plátcem daně, protože jak již bylo řečeno, ne vždy se jedná o tutéž osobu. Za poplatníka se považuje ten, jehož příjmy a majetek jsou předmětem daně. Plátcem daně je potom osoba, která daň odvádí do příslušného veřejného rozpočtu.¹¹

1.3 Předmět a základ daně

Předmětem daně se rozumí určitá hospodářská skutečnost, na jejímž základě je možné poplatníkovi stanovit povinnost platit daň. Může se jednat například o majetek nebo příjem. Po této skutečnosti často nese daň svůj název.

Základem daně je potom specifikace a konkretizace jejího předmětu. Právě s jeho určením souvisí další možné dělení daní a to na valorické, specifické a tzv. daně stanovené bez vztahu k velikosti a základu daně. Valorické daně, k nimž se řadí i daň z příjmů, mají základ stanovený v peněžních jednotkách, specifické užívají fyzikálních jednotek, jako jsou například m², kusy atd. U daní stanovených bez vztahu k velikosti a základu daně vzniká daňová povinnost všem ve stejné výši. Příkladem je tzv. daň z hlavy.¹²

⁸ ŠIROKÝ, Jan. *Základy daňové teorie s praktickými příklady*. 2. aktualizované vydání. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2016, s. 25-26.

⁹ PAULIČKOVÁ, Alena, BAKEŠ, Milan a kol. *Finančné právo na Slovensku a v Čechách*. Bratislava: Eurounion, spol. s.r.o., 2007, s. 112.

¹⁰ VANČUROVÁ, Alena, LÁCHOVÁ, Lenka. *Daňový systém ČR 2018*. 14. aktualizované vydání. Praha: I VOX a.s., 2018, s. 14.

¹¹ DVOŘÁKOVÁ, Veronika a kol. *Zdaňování příjmů fyzických a právnických osob 2017*. 2. aktualizované vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2017, s. 23-24.

¹² KUBÁTOVÁ, Květa. *Daňová teorie a politika*. 5. aktualizované vydání. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2010, s. 22-23.

1.4 Sazba daně

Sazbou daně rozumíme měřítko, pomocí něhož se ze základu stanoví daň. Existuje více možností jejich dělení a jedno z nich přímo souvisí s určením základu daně. Poměrná sazba daně je vyjádřena v procentech a je spjatá s valorickým základem. Nejjednodušší na vysvětlení a i na následný výpočet částky je poměrná sazba lineární, která je nehledě na základ daně neměnná. Příkladem může být daň z přidané hodnoty, která je v České republice pevně stanovena na 10%, 15% nebo 21%. Dalším druhem poměrné sazby je sazba degresivní, neboli sestupná. Ta se mění v závislosti na výši základu a jak je z názvu patrné, čím větší je základ daně, tím nižší je její sazba. V praxi se ovšem s tímto druhem daně nesetkáme, protože ve své podstatě odporuje jedné ze základních funkcí daně, konkrétně funkci redistribuční. Jejím opakem je třetí a poslední druh poměrné sazby, která se nazývá sazba progresivní, neboli vzestupná. Pokud je stavěna do protikladu se sazbou degresivní, znamená to, že v případě této sazby je procento vyšší, pokud i základ daně je vyšší. Dělíme ji na sazbu progresivně stupňovitou a progresivně klouzavou. Progresivně stupňovitá sazba je dělena do různých pásem a pro každé toto pásmo je určena jiná sazba daně. Podle určení základu daně se daňový subjekt ocitne v příslušném pásmu a podle toho použije i příslušnou sazbu. Na celý základ je použita jednotná sazba. U sazby progresivně klouzavé jsou stejně jako u předchozí sazby určena pásma, nicméně pokud překročíme hranici daného pásma, vyšší sazbu použijeme pouze u částky, kterou jsme překročili onu hranici. Zbytek částky bude zdaněn podle sazby v pásmu nižším.

Se specifickým základem daně je spojena pevná sazba, která je určena pevnou a neměnnou částkou. I u této daně je možné využít již zmíněných pásem a sice tak, že pro každé pásmo bude stanovena sazba jako konkrétní částka. Příkladem z daňového systému České republiky může být daň silniční.¹³

1.5 Vedlejší prvky konstrukce daně

Jeden z prvních vedlejších prvků konstrukce daně, se kterým se v rámci daně z příjmů poplatník setká, je osvobození od daně. Tato situace nastává, pokud nějaká skutečnost splňuje podmínky, které jsou stanoveny pro předmět daně, nicméně z nějakého důvodu je z předmětu daně osvobozen a daň se z něj nevybírání. Osvobození je možné rozdělit na věcné či osobní, podle toho, zda se týká subjektu nebo předmětu daně.¹⁴

¹³ VANČUROVÁ, Alena, LÁCHOVÁ, Lenka. *Daňový systém ČR 2018*. 14. aktualizované vydání. Praha: 1 VOX a.s., 2018, s. 29.

¹⁴ PAULIČKOVÁ, Alena, BAKEŠ, Milan a kol. *Finančné právo na Slovensku a v Čechách*. Bratislava: Eurounion, spol. s.r.o., 2007, s. 113.

Další dva pojmy, konkrétně nezdavitelnou část daně a položky odčitatelné od základu daně, lze shrnout jedním slovem, a sice odpočty. Pomocí odpočtů dochází ke snižování základu daně. Lze je rozdělit na standardní a nestandardní. Standardní je možné uplatnit, pokud daňový subjekt splní podmínky, které jsou pro odpočet stanoveny. U nestandardního se jedná spíše o položky, jejichž uplatnění daňový subjekt prokazuje. Výše nestandardního odpočtu je často předmětem regulace, ke které dochází pomocí maximální částky, do níž lze odpočet uplatnit, nebo zpravidla stanovením procenta ze základu daně, které daňový subjekt nesmí překročit. Pomocí odpočtů plní daně částečně svou stimulační funkci, protože často souvisí s chováním, kterého chce zákonodárce u subjektů daně dosáhnout.¹⁵

Velmi podobná odpočtům je sleva na dani. Rozdíl spočívá v tom, že sleva na dani se uplatňuje až při vypočtené dani a ne u jejího základu. I její dělení je obdobné, tedy na standardní a nestandardní a dále na absolutní, tj. stanovené pevnou částkou, a relativní, tj. stanovené zpravidla procentem.¹⁶

¹⁵ VANČUROVÁ, Alena, LÁCHOVÁ, Lenka. *Daňový systém ČR 2018*. 14. aktualizované vydání. Praha: 1 VOX a.s., 2018, s. 23.

¹⁶ VANČUROVÁ, Alena. *Zdanění osobních příjmů*. 2. vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2017, s. 327-328.

2. Daň z příjmů fyzických osob v České republice

Daň z příjmů je v České republice upravena zákonem č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů a je to jedna z nejkomplicovanějších daní u nás. Tento zákon je členěn na 7 částí a mimo příjmy fyzických osob upravuje také příjmy osob právnických.

2.1 Poplatník daně

Přesnou charakteristiku poplatníka této daně nalezneme v § 2 zákona o daních z příjmů (dále jen ZDP). Jak už název vypovídá, poplatníky jsou fyzické osoby, které dělíme do dvou skupin, na takzvané daňové rezidenty a nerezidenty, tedy osoby s neomezenou a omezenou daňovou povinností. Za daňové rezidenty se považují osoby s trvalým bydlištěm na území České republiky, nebo osoby, které na území České republiky pobývají alespoň 183 dní příslušného kalendářního roku. Daňovými nerezidenty jsou ti, o kterých to stanoví mezinárodní smlouva, nebo ti, kteří mají příjmy z činnosti na území České republiky a kteří zároveň nejsou daňovými rezidenty.

V rámci daně z příjmů fyzických osob se setkáváme i s pojmem plátce daně, který nenese daňové břemeno, nicméně odvádí daň namísto poplatníka příslušnému finančnímu úřadu. Jako plátce daně lze označit zaměstnavatele, který strhává daň svému zaměstnanci ze mzdy.¹⁷

2.1.1 Poplatník v paušálním režimu

V § 2a ZDP nalezneme úpravu poplatníka v paušálním režimu. Vstup do tohoto režimu je pro poplatníky zcela dobrovolný, nicméně aby tuto možnost měl, musí splňovat zákonem stanovené podmínky, kterými jsou například příjmy ze samostatné výdělečné činnosti do 1 000 000 Kč. Dále se nesmí jednat o plátce daně z přidané hodnoty nebo něčího zaměstnance. Pokud se poplatník rozhodne pro vstup do tohoto režimu, bude jeho daň stanovena pevnou částkou.¹⁸

2.2 Předmět daně

„Předmětem daně z příjmů fyzických osob jsou

- a) příjmy ze závislé činnosti (§ 6)*
- b) příjmy ze samostatné činnosti (§ 7)*
- c) příjmy z kapitálového majetku (§ 8)*

¹⁷ VANČUROVÁ, Alena. *Zdanění osobních příjmů*. 2. vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2017, s. 67.

¹⁸ FINANČNÍ SPRÁVA. *Paušální daň: Obecné informace* [online]. financnisprava.cz [cit. 10. března 2021]. Dostupné na <<https://www.financnisprava.cz/cs/dane/dane/dan-z-prijmu/pausalni-dan/obecne-informace>>.

d) příjmy z nájmu (§ 9)

e) ostatní příjmy (§ 10).¹⁹

Vymezení předmětů je v tomto případě obecné a jejich specifikací se zabývá zákon v pozdějších ustanoveních. Pod pojmem příjem je možné si představit příjmy jak peněžité, tak i nepeněžité. Aby mohla být z nepeněžitých příjmů odváděna daň, je nutné tyto příjmy ocenit. Děje se tak zpravidla pomocí zákona o oceňování.²⁰

2.2.1 Příjmy vyňaté z předmětu daně

„Vynětí z předmětu daně jasně ohraničuje kontury předmětu daně tím, že určuje hranici, za kterou předmět daně už nesahá.“²¹ Příjmy, jichž se netýká zdanění podle ZDP jsou taxativně vymezeny v § 3 odst. 4 téhož zákona. Jedná se například o:

- úvěry nebo zápůjčky,
- příjmy z rozšíření rozsahu nebo vypořádání společného jmění manželů,
- příjem z vypořádání spoluvlastnictví,
- částka uhrazená zdravotní pojišťovnou.

2.2.2 Příjmy osvobozené od daně

Množství příjmů, které jsou od daně osvobozeny, je velmi rozsáhlé. Dle zákona je můžeme rozdělit na osvobozené úplatné příjmy, jejichž úpravou se zabývá zejména § 4 ZDP, a vedle nich stojící osvobozené příjmy bezúplatné, kterých se týká § 4a ZDP. Nejedná se však o jedinou úpravu osvobozených příjmů, kterou v ZDP najdeme. Například § 6 odst. 9 tohoto zákona upravuje osvobozené příjmy ze závislé činnosti. Můžeme tedy mluvit o jakési obecné a speciální úpravě.

Od daně je osvobozen příjem, který poplatníkovi plyne z prodeje rodinného domu a souvisejícího pozemku, nebo jednotky a souvisejícího pozemku, přičemž v nich musí poplatník bydlet alespoň 2 roky před tímto prodejem. Pokud nebyla nemovitost využívána vlastníkem jako jeho bydliště, může být příjem získaný v souvislosti s jejím prodejem osvobozen, pokud má tuto nemovitost ve svém vlastnictví alespoň 10 let. V obou případech může být určená doba

¹⁹ § 3 odst. 1 zákona č. 586/1992 Sb., zákon o daních z příjmů, ve znění pozdějších předpisů

²⁰ VANČUROVÁ, Alena. *Zdanění osobních příjmů*. 2. vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2017, s. 83-84.

²¹ VANČUROVÁ, Alena, LÁCHOVÁ, Lenka. *Daňový systém ČR 2018*. 14. aktualizované vydání. Praha: 1 VOX a.s., 2018, s. 18.

kratší, pokud vlastník získané příjmy použije k obstarání vlastní bytové potřeby.²² Co se rozumí pod pojmem bytová potřeba, nalezneme v § 4b ZDP.

Dále jsou osvobozeny příjmy, které subjekt získal v souvislosti s prodejem movité věci. Nevztahuje se však na všechny movité věci, vyjmut je prodej cenných papírů²³, motorových vozidel, letadel nebo lodí. Pro poslední 3 zmíněné musí být splněna podmínka minimálně ročního vlastnictví před prodejem. Dále se neosvobozují movité věci, které byly zapsány v obchodním rejstříku 5 let před jejich prodejem.²⁴

Výše zmíněné příklady jsem vybrala zcela záměrně, protože u obou je upraveno časové období, po které je nutné věc vlastnit. Jedná se o tzv. časový test, který je využíván u příjmů z majetku. Jeho účelem je zajistit, aby příslušná věc nebyla prodávána za účelem zisku, protože takový příjem by měl podléhat zdanění.²⁵

Mezi další příjmy, které jsou od daně osvobozeny, nicméně už s nimi není spojen žádný časový test, patří například příjmy z cen veřejných soutěží a další.²⁶ Jako příklad bezúplatného příjmu, který je od daně osvobozen, lze uvést bezúplatný příjem z nabytí dědictví nebo odkazu.²⁷

2.3 Příjmy ze závislé činnosti

Příjmy ze závislé činnosti jsou příjmy, které se v České republice vyskytují ze všech druhů příjmů pravděpodobně nejčastěji. V odst. 1 § 6 ZDP je stanoveno, jaké druhy činností spadají pod tento předmět daně. Jsou jimi zejména příjmy plynoucí z pracovněprávního, služebního nebo členského poměru, kdy poplatník, jinými slovy zaměstnanec, musí dbát pokynů plátce, tedy jeho zaměstnavatele. Dále jsou to například plnění v podobě funkčního požitku, jehož vysvětlení nalezneme v § 6 odst. 10 ZDP, nebo odměny člena orgánu právnické osoby.

Příjmy ze závislé činnosti obsahují speciální úpravu příjmů vyňatých a osvobozených z předmětu daně. Vyňaty jsou například prostředky, které poskytne zaměstnavatel zaměstnanci k úhradě cestovních výdajů, které jsou spojeny s výkonem jeho závislé práce v rámci pracovní cesty. Pro zaměstnance odměňované platem je výše těchto výdajů stanovena ve zvláštním právním předpisu. Se současnou epidemiologickou situací souvisí poskytování různých

²² § 4 odst. 1 písm. a) a b) zákona č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů, ve znění pozdějších předpisů

²³ Ne zcela. Podmínky, které je třeba splnit, aby byl prodej cenného papíru od daně osvobozen, se nachází v § 4 odst. 1 písm. x) ZDP

²⁴ § 4 odst. 1 písm. c) zákona č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů, ve znění pozdějších předpisů

²⁵ VANČUROVÁ, Alena. *Zdanění osobních příjmů*. 2. vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2017, s. 262.

²⁶ § 4 odst. 1 písm. f) zákona č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů, ve znění pozdějších předpisů

²⁷ § 4a odst. 1 písm. a) tamtéž

dezinfekčních či mycích přípravků, ochranných pomůcek a oděvů atd. Ani tyto se nepovažují jako příjem pro zaměstnance a nejsou tudíž předmětem daně.²⁸

Taxativní výčet příjmů, které jsou osvobozeny od daně, nalezneme v § 6 odst. 9 ZDP. Patří mezi ně výdaje, které vynaloží zaměstnavatel, aby zaměstnanec mohl absolvovat různé rekvalifikační kurzy nebo školení. Pro poskytovatele veřejné dopravy existuje možnost zavedení výhod pro jejich zaměstnance, a sice poskytnutím zlevněných nebo dokonce bezplatných jízdenek zaměstnancům a jejich rodinným příslušníkům. Tato zvýhodnění jsou rovněž osvobozena. V praxi jsem se setkala s poskytováním těchto výhod, konkrétně od Českých Drah a.s., kdy je rodinným příslušníkům zaměstnance umožněno cestovat vlakem zdarma.

S příjmem ze závislé činnosti je spojena jedna z největších změn v právní úpravě, které byly pro letošní rok zákonodárcem schváleny. Jedná se o zrušení tzv. superhrubé mzdy, ze které se ještě v předchozím roce vypočítával dílčí základ daně. Změna se týká § 6 odst. 12 ZDP, kde je nyní uvedeno, že dílčím základem daně jsou pouze příjmy ze závislé činnosti, tzv. hrubá mzda. Rozdíl spočívá v tom, že k měsíčnímu příjmu, tedy hrubé mzdě, byla připočítána ještě částka ve výši pojistného na sociální zabezpečení a příspěvku na státní politiku zaměstnanosti a pojistného na veřejné zdravotní pojištění.²⁹ Nyní se k příjmu zaměstnance už žádné částky nepřipočítávají a čistě tento příjem je základem daně, respektive dílčím základem daně. Dalo by se říci, že v obecné rovině se zrušením superhrubé mzdy souhlasím, protože s částkou, která je placena jako pojistné, neměl zaměstnanec nikdy šanci disponovat, a přesto se s její pomocí vypočítával dílčí základ daně. Je ovšem otázkou, zda její zrušení přišlo ve vhodnou chvíli, kdy stát vlivem koronavirové krize, se kterou souvisí obrovské množství výdajů, pracuje s rekordní výší schodku státního rozpočtu a právě zrušením superhrubé mzdy přijde o nemalý příspěvek, který mohl být jeho součástí. Ze studie Národní rozpočtové rady vyplývá, že stát přijde až o 58,1 miliard Kč.³⁰

2.4 Příjmy ze samostatné činnosti

„Příjem ze samostatné činnosti, pokud nepatří do příjmů uvedených v § 6, je:

- *příjem ze zemědělské výroby, lesního a vodního hospodářství,*

²⁸ § 6 odst. 7 písm. a) a b) zákona č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů, ve znění pozdějších předpisů

²⁹ PTÁČKOVÁ MÍSAŘOVÁ, Petra, OTAVOVÁ, Milena. *Daň z příjmů srozumitelně*. 2. aktualizované vydání. Ostrava: Key Publishing s.r.o., 2018, s. 47-48.

³⁰ PAVEL, Jan, LAKOTOVÁ, Lenka. *Fiskální a distribuční dopady zrušení zdaňování superhrubé mzdy* [online]. unrr.cz, listopad 2020 [cit. 12.března 2021]. Dostupné na <<https://unrr.cz/vydavame/studie/>>.

- příjem ze živnostenského podnikání,
- příjem z jiného podnikání, ke kterému je potřeba podnikatelské oprávnění,
- podíl společníka veřejné obchodní společnosti a komplementáře komanditní společnosti ze zisku,
- příjem z užití nebo poskytnutí práv z průmyslového vlastnictví, autorských práv včetně práv příbuzných právu autorskému, a to včetně příjmů z vydávání, rozmnožování a rozšiřování literárních a jiných děl vlastním nákladem,
- příjem z nájmu majetku zařazeného v obchodním rejstříku,
- příjem z výkonu nezávislého povolání.³¹

Na rozdíl od příjmů ze závislé činnosti, zde nerozlišujeme mezi poplatníkem a plátcem daně. Jedná se o jednu a tutéž osobu.

Stanovení dílčího základu daně je komplikovanější než v předchozím případě. Důvodem je neexistence přesné částky v podobě měsíčního příjmu. Je tedy otázkou, co je v tomto případě disponibilním příjmem poplatníka.³² Zákodárce stanovil v § 7 odst. 3 ZDP jako dílčí základ daně příjmy snížené o výdaje vynaložené na jejich dosažení, zajištění a udržení.

Pro stanovení oněch výdajů má poplatník možnost vybrat si ze dvou možností. Jednou z nich je stanovení pomocí procentuálního určení. V § 7 odst. 7 jsou stanovena různá procenta z příjmů a závisí na druhu příjmu, které z nich může poplatník využít. Například pokud poplatníkovi plynou zisky z výkonu živnostenského podnikání, může jako výdaj stanovit 60% z příjmů, maximální částka výdajů však nesmí přesahovat 1 200 000 Kč. Z jednoduchého výpočtu vyplývá, že aby 1 200 000 Kč činilo 60%, celkový příjem poplatníka by činil 2 000 000 Kč.³³ Nezáleží potom, zda poplatník dosáhne vyššího příjmu, například 3 000 000 Kč, v případě procentuálního určení může příjem snížit maximálně o 1 200 000 Kč.

Proto existuje pro poplatníka druhá možnost, a sice vedení daňové evidence, případně vedení účetnictví, pomocí níž se určují skutečně vynaložené výdaje.³⁴ Daňovou evidenci upravuje § 7b ZDP, kde se věnuje mimo jiné jejímu obsahu, nebo také dobou, po kterou je

³¹ § 7 odst. 1 a 2 zákona č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů, ve znění pozdějších předpisů

³² VANČUROVÁ, Alena, LÁCHOVÁ, Lenka. *Daňový systém ČR 2018*. 14. aktualizované vydání. Praha: 1 VOX a.s., 2018, s. 188.

³³ Výše této sumy odpovídá i pro ostatní příjmy, které jsou v § 7 odst. 7 ZDP procentuálně určeny.

³⁴ PTÁČKOVÁ MÍSAŘOVÁ, Petra, OTAVOVÁ, Milena. *Daň z příjmů srozumitelně*. 2. aktualizované vydání. Ostrava: Key Publishing s.r.o., 2018, s. 52.

nutné její uschování. V případě uplatnění skutečných výdajů může poplatníkovi vzniknout tzv. daňová ztráta, což znamená, že skutečně vynaložené výdaje jsou vyšší než získané příjmy.

Z výše uvedených skutečností vyplývá, že se vedení daňové evidence, ač je v porovnání s procentuálním určením složitější, vyplatí především poplatníkům, kteří v rámci samostatné činnosti dosahují vysokých příjmů, případně poplatníkům, jejich výdaje jsou vzhledem k příjmu vyšší než zákonem stanovené procento, přestože jejich příjem nepřesahuje hranici 2 000 000 Kč.

Pokud poplatník splňuje veškeré zákonem stanovené atributy, existuje pro něj ještě třetí možnost, a sice platba daně formou paušálně stanovené částky. Je v kompetenci každého takového poplatníka, aby si vybral jednu z těchto dvou, potažmo tří variant.

2.5 Příjmy z kapitálového majetku

Úpravou příjmů z kapitálového majetku se zabývá § 8 ZDP, přičemž co je za příjem z kapitálového majetku považováno, je stanoveno v odst. 1 a odst. 2 příslušného paragrafu. Jsou jimi například:

- „úroky a jiné výnosy z poskytnutých úvěrů a zápůjček, úroky z prodlení, poplatků z prodlení, úroky z práva na dorovnání, úroky z vkladů na účet [...], a úroky z hodnoty splaceného vkladu ve smluvené výši členů obchodních korporací.“³⁵
- „podíl na zisku obchodní korporace nebo podílového fondu, je-li v něm podíl představován cenným papírem úroky z držby cenných papírů, a výnosy dluhopisů podle zákona upravujícího dluhopisy [...].“³⁶

Každý z uvedených příkladů představuje jeden druh následného zdanění, podle nichž lze příjmy z kapitálového majetku rozdělit do dvou skupin. První příjem, zpravidla nesnížený o výdaje, představuje dílčí základ daně a jeho zdanění se neřídí žádnými speciálními úpravami. Naopak druhý příklad představuje tzv. zdanění zvláštní sazbou daně, které je zvlášť upraveno v § 36 ZDP.³⁷ Z hlediska četnosti příkladů jsou v právní úpravě častější příjmy, které jsou zdaněny zvláštní sazbou daně.

³⁵ § 8 odst. 1 písm. g) zákona č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů, ve znění pozdějších předpisů

³⁶ § 8 odst. 1 písm. a) tamtéž

³⁷ DVOŘÁKOVÁ, Veronika a kol. *Zdaňování příjmů fyzických a právnických osob 2017*. 2. aktualizované vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2017, s. 97-98.

2.6 Příjmy z nájmu

Právní úpravou zabývající se příjmy z nájmu je § 9 ZDP. Vymezení toho, co se považuje za příjem z nájmu, je velmi krátké a stručné. Jedná se o příjmy z nájmu bytů a movitých a nemovitých věcí.³⁸

Shledávám jistou podobnost v úpravě příjmů ze samostatné činnosti a příjmů z nájmu. Tím mám na mysli strukturu právní úpravy a situace či postupy, které jsou v ní upraveny. I zde je totiž dílčím základem daně příjem, od kterého jsou odečteny výdaje využitě k jeho dosažení, zajištění a udržení.³⁹ A stejně jako u samostatné činnosti, opět je na volbě poplatníka, pro jaký způsob určení výdajů se rozhodne. V případě procentuálního určení je v § 9 odst. 4 stanovena výše výdajů z příjmu na 30%, maximálně však do výše 600 000 Kč. Druhou poplatníkovou možností je vést si záznamy o skutečně vynaložených výdajích, příp. účetnictví, které k tomu zmocňuje § 9 odst. 6, který dále upravuje i způsob vedení těchto záznamů.

2.7 Ostatní příjmy

Kategorii ostatních příjmů lze chápat jako jakousi zbytkovou kategorii, kde jsou zkrátka upraveny všechny příjmy, které nesplňují podmínky pro zařazení do kategorií předchozích. Za ostatní příjmy se považují například „*příjmy z úplatného převodu nemovité věci, cenného papíru a jiné věci.*“⁴⁰ U těchto příjmů je třeba mít na paměti, že některé z nich jsou od daně osvobozeny dle § 4 ZDP. Pokud poplatník splní zákonem stanovené podmínky, nemusí tento příjem zahrnovat do dílčího základu daně. Dalším příkladem ostatních příjmů jsou příjmy z příležitostných činností, uvedené v § 10 odst. 1 písm. a). Tyto i jiné ostatní příjmy mohou podléhat osvobození podle § 10 odst. 3 ZDP. Je tedy patrné, že ostatní příjmy mají vlastní úpravu příjmů osvobozených od daně.

Dílčím základem daně jsou opět příjmy snížené o prokazatelné výdaje. Na rozdíl od příjmů ze samostatné činnosti, nebo také příjmů z nájmu, u ostatních příjmů nemůže být dílčím základem daně záporná částka a nemůže vzniknout daňová ztráta. „*Jsou-li výdaje spojené s jednotlivým druhem příjmu uvedeným v odstavci 1 vyšší než příjem, k rozdílu se nepřihlíží.*“⁴¹

³⁸ § 9 odst. 1 zákona č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů, ve znění pozdějších předpisů

³⁹ § 9 odst. 3 tamtéž

⁴⁰ § 10 odst. 1 písm. b) tamtéž

⁴¹ § 10 odst. 4 tamtéž

2.8 Základ daně a jeho odpočty

Obecnou úpravu základu daně nalezneme v § 5 ZDP. Za základ daně je považován příjem snížený o prokazatelně vynaložené výdaje k jeho dosažení. Vzhledem k vyššímu množství druhů příjmů může samozřejmě nastat situace, kdy poplatníkovi v rámci jednoho zdaňovacího období plyne více příjmů. Poplatník v tomto případě stanoví dílčí základ daně pro každý jeho příjem zvlášť, a následně tyto dílčí základy sečte.⁴²

Základ získaný součtem dílčích základů daně však stále nemusí být konečný. V zákoně jsou upraveny ještě tzv. nezdanitelné části základu daně a položky odčitatelné od základu daně, které může poplatník od základu daně odečíst a tím si jej snížit. Nezdanitelné části základu daně jsou upraveny v § 15 ZDP a dle odst. 1 je jednou z nich například bezúplatné plnění, které poskytl poplatník obci nebo kraji, pokud toto plnění putuje na zákonem vymezené účely, kterým může být například podpora školství. Od základu daně lze dle stejného odstavce odečíst i hodnotu 3000 Kč a to za každé jedno darování krve, pokud poplatníkovi nebyla poskytnuta žádná úhrada s tímto spojená. Důležitou součástí nezdanitelných částí základu daně jsou také příspěvky na penzijní připojištění, kdy může poplatník od základu daně odečíst až částku 24 000 Kč⁴³. Stejná částka je stanovena i v § 15 odst. 6 ZDP, který se týká pojistného zaplaceného v rámci soukromého životního pojištění.

Jak už bylo řečeno, poplatníkovi s příjmy ze samostatné činnosti, případně s příjmy z nájmu, může vzniknout daňová ztráta. Pokud k ní dojde, má poplatník více možností, jak ji uplatnit a to buď ve 2 zdaňovacích obdobích, které předcházejí zdaňovacímu období, v němž vznikla ztráta, nebo přímo za období, pro které podává daňové přiznání, případně i v 5 následujících zdaňovacích obdobích po vzniku daňové ztráty.⁴⁴ Další odčitatelné položky jsou výdaje na výzkum a vývoj projektů a další, jejichž úpravu obsahuje § 34a a následující ZDP. Tyto už s pojmem daňové ztráty nijak nesouvisí.

2.9 Sazba a výpočet celkové daně

Velkou změnou v právní úpravě pro rok 2021 je změna týkající se sazby daně, již upravuje § 16 a 16a ZDP. Tato změna spočívá v zavedení progresivní klouzavé sazby namísto solidárního zvyšování daně.⁴⁵ Solidární zvýšení daně spočívalo v navýšení daně právě o toto

⁴² § 5 odst. 1 a 2 zákona č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů, ve znění pozdějších předpisů

⁴³ § 15 odst. 5 tamtéž

⁴⁴ § 34 odst. 1 tamtéž

⁴⁵ RINDOVÁ, Iva, ROHLÍKOVÁ, Jana. *Zdanění mezd, platů a ostatních příjmů ze závislé činnosti v roce 2021*. 29. aktualizované vydání. Olomouc: ANAG, spol. s.r.o., 2021, s. 14-15.

solidární zvýšení, které se stanovovalo jako 7% z rozdílu součtu příjmů ze samostatné a ze závislé činnosti⁴⁶ a 48násobku průměrné mzdy.⁴⁷ Tento postup však v současně platné právní úpravě nenalezneme.

Namísto toho byla stanovena 2 pásma v rámci progresivně klouzavé sazby. Příjmy, které jsou nižší nebo rovny 48násobku průměrné mzdy, se budou danit sazbou 15% a ta část příjmu, která převyšuje 48násobek průměrné mzdy, bude daněna sazbou 23%.⁴⁸ Nařízením vlády č. 381/2020 Sb., o výši všeobecného vyměřovacího základu za rok 2019 [...], je průměrná mzda pro rok 2021 stanovena výpočtem 34 766 Kč x 1,0194 a tedy se jedná o částku 35 441 Kč. 48násobek této částky je 1 701 168 Kč. Každá částka přesahující tuto hranici bude zdaněna vyšší sazbou. Pro lepší představu můžeme částku vydělit 12, abychom zjistili měsíční výši příjmu poplatníka. Tento měsíční příjem činí 141 764 Kč.

„Daň se vypočte ze základu daně sníženého o nezdanitelné části základu daně a o odčitatelné položky od základu daně a zaokrouhleného na celá sta Kč dolů, a to jako součet součinů příslušné části takového základu daně a sazby pro tuto část základu daně.“⁴⁹

U příjmů z kapitálového majetku jsem zmiňovala zvláštní sazbu daně. Ta je uplatňována u příjmů, které jsou vymezeny zákonem u jednotlivých druhů příjmů a dále také v § 36 a tvoří samostatné základy daně. To znamená, že při postupu stanovování výše daně se u nich neuplatňují položky odčitatelné od základu daně ani nezdanitelné části základu daně. Tyto položky jsou dále násobeny 15% sazbou.⁵⁰

2.9.1 Sleva na dani a daňové zvýhodnění

Máme-li zjištěný základ, který je vynásoben příslušnou sazbou, ke zjištění konečné výše daně zbývá poslední krok, kterým je uplatnění slev na dani či daňových zvýhodnění, které jsou upraveny v § 35 a následujících ZDP. Nejčastěji uplatňovanou je tzv. základní sleva, se kterou nejsou spojeny žádné podmínky a nárok na ni má každý poplatník. Její současná výše je 27 840 Kč na jedno zdaňovací období. Další slevou je například sleva 4 020 Kč, která je určena pro studenta do 26 let, případně do 28 let, pokud studuje prezenční doktorské studium, který se

⁴⁶ Je třeba myslet na to, že v předchozím roce, kdy se uplatňovalo solidární zvýšení daně, se stanovoval dílčí základ daně ze závislé činnosti pomocí superhrubé mzdy. Solidární zvýšení daně však pracovalo s dílčím základem daně, který byl snížen o částku plynoucí na pojistné na sociální a zdravotní pojištění.

⁴⁷ VANČUROVÁ, Alena. *Zdanění osobních příjmů*. 2. vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2017, s. 324.

⁴⁸ § 16 odst. 1 zákona č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů, ve znění pozdějších předpisů

⁴⁹ § 16 odst. 2 tamtéž

⁵⁰ § 16a tamtéž

studiem připravuje na výkon svého budoucího povolání. Tyto a další slevy, které se týkají výhradně poplatníků daně z příjmů fyzických osob, jsou upraveny v § 35ba ZDP.

Od daně lze odečíst i daňové zvýhodnění na dítě, které uplatňuje poplatník, který má vůči dítěti vyživovací povinnost a žije s ním v jedné domácnosti. Platí přitom, že sleva na jedno dítě může být uplatněna pouze jednou a nemůžou ji uplatnit například oba rodiče současně.⁵¹ Částka je stanovena v § 35c ZDP a s každým dalším dítětem se zvyšuje, u třetího a každého dalšího dítěte je pak částka stejná. Dále je zde i stanoveno, že pokud nárok na daňové zvýhodnění přesáhne vypočtenou daň, je tento rozdíl označován jako daňový bonus, na který má poplatník při splnění zákonných podmínek nárok.

Poslední zmíněnou informací související s daní z příjmů fyzických osob v České republice je zdaňovací období, které je u fyzických osob stanoveno na 1 kalendářní rok. Údaje, které jsou pro vyměření daně nezbytné, se zaznamenávají do daňového přiznání, které se podává příslušnému finančnímu úřadu. Termín pro jeho podání je zpravidla stanoven na 3 měsíce od ukončení zdaňovacího období, pro které se přiznání podává. Tato lhůta se nicméně může změnit na 4 měsíce, pokud je daňové přiznání podáváno elektronicky, nebo až na 6 měsíců, pokud daňové přiznání podal poradce.⁵²

⁵¹ VANČUROVÁ, Alena, LÁCHOVÁ, Lenka. *Daňový systém ČR 2018*. 14. aktualizované vydání. Praha: 1 VOX a.s., 2018, s. 226-227.

⁵² § 136 odst. 1 a 2 zákona č. 280/2009 Sb., daňový řád, ve znění pozdějších předpisů

3. Daň z příjmů fyzických osob ve Slovenské republice

Problematiku daně z příjmů nalezneme ve Slovenské republice upravenou v zákoně č. 595/2003 Z. z., o dani z příjmů, jež upravuje příjmy jak fyzických, tak i právnických osob. Zákon je rozdělen na 6 částí.

3.1 Poplatník daně

Kdo je poplatníkem a do jakých skupin poplatníky rozdělujeme, je stanoveno v § 2 zákona o daních z příjmů (dále jen ZoDP), který se celý věnuje vysvětlení základních pojmů. Poplatníky dělíme na ty s neomezenou a omezenou daňovou povinností. Neomezenou daňovou povinnost mají poplatníci, kteří mají na území Slovenské republiky trvalý pobyt, případně ti, kteří se na tomto území nachází alespoň 183 dní příslušného kalendářního roku, přičemž nezáleží, zda je tento pobyt nepřerušovaný. Pokud má poplatník neomezenou daňovou povinnost, předmětem daně jsou veškeré jeho příjmy, aniž by bylo podstatné, na jakém území těchto příjmů dosáhl.

Osoba s omezenou daňovou povinností je potom ta, která nesplňuje kritéria poplatníka s neomezenou daňovou povinností, nebo tato kritéria splňuje, nicméně je považována za poplatníka s neomezenou daňovou povinností v jiném státě, se kterým má Slovenská republika uzavřenou mezinárodní smlouvu. Předmětem jsou potom ty příjmy, kterých dosáhnou výhradně na území Slovenské republiky.⁵³

3.2 Předmět daně

Předmětem daně jsou příjmy ve formě peněžitého či nepeněžitého plnění, které plynou z konání daného poplatníka, případně z nakládání s jeho vlastním majetkem. Cena nepeněžitého plnění je určena cenou v místě a čase běžně používanou.⁵⁴

Výše uvedená definice je velmi obsáhlá a neurčitá, proto není divu, že zákon obsahuje specifikaci a vymezení druhů příjmů, které jsou předmětem daně, které předmětem daně nejsou a které příjmy jsou od daně osvobozeny.

„Předmětem daně jsou:

- *příjmy ze závislé činnosti,*

⁵³ § 2 písm. e) a g) zákona č. 595/2003 Z. z., o dani z příjmů, v znení neskorších predpisov

⁵⁴ § 2 písm. b) a c) tamtéž

- *příjmy z podnikání a jiné samostatné výdělečné činnosti, z pronájmu a z použití díla a uměleckého výkonu*
- *příjmy z kapitálového majetku*
- *ostatní příjmy*
- *podíl na zisku (dividenda) vyplácený ze zisku obchodní společnosti nebo družstva*
- *vyrovnávací podíl při zániku účasti společníka obchodní společnosti nebo člena družstva*
- *podíl na likvidačním zůstatku při likvidaci obchodní společnosti nebo družstva*
- *podíl na výsledku podnikání vyplácený tichému společníkovi obchodní společnosti*
- *podíl člena pozemkového společenství s právní subjektivitou na zisku a na majetku a podíl na likvidačním zůstatku.* ⁵⁵

Nejpodstatnější jsou první 4 výše uvedené příjmy, které v zákoně obsahují vlastní právní úpravu.

3.2.1 Příjmy vyňaté z předmětu daně

Obecná úprava toho, co se nepovažuje za předmětem daně, není nijak rozsáhlá. Mimo obecnou úpravu obsahuje zákon i úpravu speciální, která se týká jednotlivých druhů příjmů. Nalézt ji můžeme například u příjmů ze závislé činnosti.

Dle obecné úpravy, která se vyskytuje v § 3 odst. 2 ZoDP, nejsou předmětem z příjmů například příjmy získané vydáním, darováním nebo zděděním nemovitosti, movité věci nebo jiné majetkové hodnoty. Dále jsou to úvěr a půjčka, nebo daň z přidané hodnoty, která už je uplatněna v ceně.

3.2.2 Příjmy osvobozené od daně

Oproti příjmům vyňatým z předmětu daně, úprava příjmů od daně osvobozených je podstatně rozsáhlejší. Stejně jako v předchozím případě se jedná pouze o úpravu obecnou, týkající se všech druhů příjmů. Vyskytuje se v § 9 ZoDP.

Příjmy osvobozené od daně jsou například příjmy týkající se prodeje nemovitostí či movitých věcí. Nelze však tvrdit, že od daně je osvobozen každý prodej nemovité či movité věci. Pro nemovitou věc platí podmínka vlastnictví alespoň 5 let před jejím prodejem. U

⁵⁵ FINANČNÁ SPRÁVA. *Informovanie o dani z príjmov fyzických osôb: Príjmy, ktoré sú predmetom dane* [online]. financnasprava.sk [cit. 25. března 2021]. Dostupné na <<https://www.financnasprava.sk/sk/podnikatelia/dane/dan-z-prijmov/fyzicke-osoby/informovanie-dan-prijem-fo#PríjmyPredmetomDane>>.

nemovitosti získané dědictvím v přímé linii, případně některým z manželů, je stanovená lhůta spojena s vlastnictvím zůstavitele. Pokud byla nemovitost zapsána v obchodním majetku, nehraje roli délka vlastnictví, ale délka odpisu této nemovitosti z obchodního majetku, která činí taktéž 5 let. U prodeje movité věci se žádná lhůta pro vlastnictví nestanovuje, pouze věci, které byly zapsány do obchodního majetku, z něj musí být alespoň 5 let před prodejem odepsány, aby příjem plynoucí z jejich prodeje mohl být osvobozen od daně. Za movitou věc se nepovažuje cenný papír.⁵⁶

Osvobozeny jsou dále tzv. sociální příjmy, mezi které lze zařadit dávky nemocenského pojištění, veřejného zdravotního pojištění, plnění ze starobního důchodu atd. Daň by se neplatila ani ze stipendií poskytnutých ze státního rozpočtu, vysokou školou nebo podnikem. Osvobozeny jsou i některé výhry z loterií, nebo náhrada poskytnutá poplatníkovi, pokud dojde k vyvlastnění jeho pozemku nebo stavby.⁵⁷

3.3 Příjmy ze závislé činnosti

Které příjmy jsou považovány za příjmy ze závislé činnosti, je obsahem odst. 1 § 5 ZoDP. Pravděpodobně nejčastějšími z nich jsou příjmy z pracovněprávního vztahu, služebního, státnězaměstnaneckého, nebo členského poměru či obdobného vztahu, kde poplatník plní požadavky plátce daně. Z toho vyplývá, že v tomto případě není poplatník a plátce daně jedna a tatáž osoba. Příjmy mohou plynout z poměrů současných, ale i předcházejících. Dále jsou sem zařazeny například i příjmy ústavních činitelů Slovenské republiky, odměny za výkon funkce v rámci orgánu státu nebo územní samosprávy, ale i třeba odměny studenta vysoké školy, který získává příjem v rámci vykonávání odborné praxe.

Jak už bylo zmíněno výše, příjmy ze závislé činnosti mají vlastní úpravu toho, co není předmětem daně. Za předmět daně se například nepovažuje „*cestovní náhrada poskytovaná v souvislosti s výkonem závislé činnosti*[...].⁵⁸ Předmětem není ani hodnota ochranných prostředků nebo pracovních oděvů, které zaměstnavatel poskytuje, popřípadě následně hradí. Poslední úhrada, kterou jsem se rozhodla zmínit a která není předmětem daně, je úhrada různých rekondičních či rehabilitačních pobytů, ale také například preventivní lékařské prohlídky. Aby se však v tomto případě jednalo o příjem z daně vyňatý, musí se jednat o situace, ve kterých je zaměstnavatel ze zákona povinen určité plnění poskytnout. Konkrétním příkladem

⁵⁶ HORNIAČEK, Peter, MEZEIOVÁ, Viera. *Zákon o dani z příjmov – praktický komentár*. 1. vydání. Bratislava: Wolters Kluwer, 2017, s. 105-109 (§ 9 zákona o dani z príjmov).

⁵⁷ § 9 odst. 2 písm. a), j), l) a r) zákona č. 595/2003 Z. z., o dani z príjmov, v znení neskorších predpisov

⁵⁸ § 5 odst. 5 písm. a) tamtéž

by mohla být dopravní společnost, která je povinna své řidiče vystavovat pravidelné lékařské prohlídce.⁵⁹ Všechny tyto i další příjmy jsou upraveny v § 5 odst. 5 ZoDP.

Speciální úprava se netýká pouze toho, co není předmětem daně, ale i příjmů, které jsou od daně osvobozeny. Jejich úpravou se zabývá odst. 7 § 5 ZoDP. Pokud zaměstnavatel hradí zaměstnanci zvyšování jeho vzdělání pro výkon závislé činnosti, je tato forma příjmů od daně osvobozena, přičemž pokud se jedná o vzdělání vysokoškolské, je třeba být u daného zaměstnavatele zaměstnán po určitou dobu. Změnou pro tento rok je úprava osvobození výdajů, které vynakládá zaměstnanec v souvislosti s dopravením se na pracoviště a z něj, přičemž způsob dopravy, na kterou se osvobození vztahuje, je zákonem specifikován. Dřívější úprava byla oproti úpravě stávající složitější a výše úhrady se stanovovala pomocí procent.⁶⁰ Nyní písm. m) § 5 odst. 5 ZoDP stanovuje částku v maximální výši 60 eur měsíčně, která je od daně osvobozena. Pokud vynaložená částka tuto hranici přesáhne, do dílčího základu daně se připočítá pouze částka převyšující.

„Dílčím základem daně jsou zdanitelné příjmy ze závislé činnosti snížené o pojistné a příspěvky, které je povinen platit zaměstnanec [...]“⁶¹

3.4 Příjmy z podnikání a jiné samostatné výdělečné činnosti, z pronájmu a z použití díla a uměleckého výkonu

Jak z názvu tohoto předmětu daně vyplývá, obsah jeho úpravy je poměrně složitý. Taxativní výčet příjmů, jichž se tato úprava týká, se v ZoDP vyskytuje v § 6 odst. 1-5. Tento předmět daně lze rozdělit na 4 druhy příjmů, kterými jsou příjmy z podnikání, příjmy z jiné samostatné výdělečné činnosti, příjmy z pronájmu a nakonec příjmy z použití díla a uměleckého výkonu.

Začnu posledními dvěma zmíněnými druhy, protože jejich specifikace je oproti zbývajícím příjmům jednodušší. *„Příjmy z pronájmu [...] jsou příjmy z pronájmu nemovitostí včetně příjmů z pronájmu movitých věcí, které se pronajímají jako příslušenství nemovitosti.“⁶²* Pokud jsou tyto prostředky nižší než 500 eur za zdaňovací období, jsou podle § 9 odst. 1 písm. g) od daně osvobozeny. *„Příjmy z použití díla a použití uměleckého výkonu jsou příjmy za udělení*

⁵⁹ HORNIAČEK, Peter, MEZEIOVÁ, Viera. *Zákon o dani z příjmů – praktický komentár*. 1. vydání. Bratislava: Wolters Kluwer, 2017, s. 59-60 (§ 5 zákona o dani z příjmů).

⁶⁰ § 5 odst. 7 písm. m) zákona č. 595/2003 Z. z., o dani z příjmů, v znení zákona č. 296/2020 Z. z. účinnom ku dni 31. decembra 2020

⁶¹ § 5 odst. 8 zákona č. 595/2003 Z. z., o dani z příjmů, v znení neskorších predpisov

⁶² § 6 odst. 3 tamtéž

*souhlasu na použití díla a souhlasu na použití uměleckého výkonu, pokud nepatří do příjmů uvedených v odst. 2 písm. a) [...].*⁶³ V tomto zmíněném ustanovení jsou vymezeny příjmy, které plynou z vyhotovení díla nebo z podání uměleckého výkonu, nicméně ty se podřazují pod příjem z jiné samostatné výdělečné činnosti.

Další příjmy, které spadají do samostatné výdělečné činnosti, jsou stanoveny v odst. 2 § 6 ZoDP a patří sem například příjmy znalců a tlumočnicků, nebo také sportovců či sportovních odborníků. Poslední skupinou jsou příjmy z podnikání, které jsou taxativně vymezeny v odst. 1 § 6 ZoDP. Patří sem mimo jiné příjmy plynoucí poplatníkovi z živnosti, nebo příjmy, které plynou ze zemědělské výroby. V odst. 5 § 6 ZoDP jsou některé další příjmy, které se řadí mezi příjmy z podnikání či jiné samostatné výdělečné činnosti.

Určit dílčí základ daně je možné 2 způsoby, a sice pomocí procentuálního určení, nebo pomocí vedení daňové evidence. Procentuální určení je určeno pro poplatníky, kteří nejsou plátcí daně z přidané hodnoty, popřípadě jsou plátcí pouze pro část zdaňovacího období. Mohou uplatnit příjmy ve výši 60% z dosažených zisků, nejvýše však do výše 20 000 eur. Toto neplatí pro příjmy z pronájmu, jejichž dílčí základ procentuálním způsobem určit nelze.⁶⁴ Pro tyto druhy příjmů a dále třeba pro poplatníky, jejichž výdaje jsou vyšší než 60% z jejich příjmů, je určen druhý způsob, kterým je vedení daňové evidence, při kterém vede záznamy o prokazatelně vynaložených výdajích podle § 6 odst. 11 ZoDP.

Pokud se poplatník rozhodne pro vedení daňové evidence, může vykazovat tzv. daňovou ztrátu, která značí, že vynaložené výdaje byly vyšší, než dosažené příjmy. Jak je však stanoveno v § 6 odst. 6 ZoDP, lze tak učinit pouze u příjmů z podnikání nebo jiné samostatné výdělečné činnosti.

V případě, že poplatníkovi plynou příjmy z podnikání nebo jiné samostatné výdělečné činnosti a dále splňuje podmínky stanovené § 2 písm. w) ZoDP, získává postavení mikropoplatníka, z něhož plynou určité výhody, kterými jsou například rozdíly při uplatňování daňové ztráty, nebo velikost sazby, kterou jsou násobeny zdanitelné příjmy.⁶⁵

⁶³ § 6 odst. 4 zákona č. 595/2003 Z. z., o dani z příjmů, v znení neskorších predpisov

⁶⁴ § 6 odst. 10 tamtéž

⁶⁵ PUKALOVIČ, Dominika. *Kto je mikrodaňovník a aké bude mať výhody od roku 2021?* [online]. Podnikajte.sk, 17. prosince 2020 [cit. 6. dubna 2021]. Dostupné na <<https://www.podnikajte.sk/dan-z-prijmov/mikrodanovnik-vyhody-2021>>.

3.5 Příjmy z kapitálového majetku

Už název ustanovení týkajícího se příjmů z kapitálového majetku naznačuje, že pravidla pro jejich zdanění budou od ostatních příjmů odlišná. Ustanovení totiž nese název tzv. osobitný neboli zvláštní základ daně z kapitálového majetku. V jejich případě se nestanovuje dílčí základ daně, ale platí zde jiná pravidla. Způsoby zdanění se liší podle konkrétního druhu příjmu.

Co se rozumí pod pojmem příjem z kapitálového majetku, je stanoveno v § 7 odst. 1 a 2 ZoDP. Některé z těchto příjmů jsou zdaněny formou srážky, kterou upravuje § 43 ZoDP. Konkrétním takto zdaňovaným příjmem může být příjem plynoucí z úroku z cenných papírů, nebo také dávky z doplňkového důchodového spoření. To však pouze za předpokladu, že příjmy plynou z území Slovenské republiky.⁶⁶

Pokud příjmy, které by se danily formou srážky, pochází ze zahraničí, budou se danit pomocí druhého způsobu, kterým je zahrnutí těchto příjmů ke zvláštnímu základu daně. Ke zvláštnímu základu daně se připočítávají i některé příjmy, u kterých není třeba dbát ohled na to, odkud pocházejí, protože se automaticky zdaňují tímto způsobem. Jsou jimi například úroky a jiné výnosy z poskytnutých úvěrů a půjček.⁶⁷

3.6 Ostatní příjmy

Poslední kategorií příjmů, které je věnována rozsáhlejší právní úprava, jsou ostatní příjmy. Stejně jako u zbylých druhů příjmů, hned v odst. 1 § 8 ZoDP je jejich konkretizace. Jedná se například o příjem z příležitostné činnosti, pokud ovšem není vykonáván na základě smlouvy, dále to mohou být příjmy z prodeje movité věci, nebo i z prodeje virtuální měny.

Před stanovením dílčího základu daně je zejména u ostatních příjmů důležité projít úpravu příjmů osvobozených od daně, protože tato osvobození se spouští z nich týká.⁶⁸ Zmíněné příjmy z příležitostných činností jsou podle § 9 písm. g) osvobozeny, pokud nepřesahují částku 500 eur za zdaňovací období. Pokud ji přesáhnou, daní se pouze částka, která sumu převyšuje. Osvobozen je podle § 9 písm. c) i prodej movité věci, pokud se nejedná o věc, která byla před prodejem zapsána do obchodního majetku.

⁶⁶ § 7 odst. 3 zákona č. 595/2003 Z. z., o dani z příjmů, v znení neskorších predpisov

⁶⁷ ČERNEGOVÁ, Anna. *Čiastkový základ dane u fyzickej osoby v roku 2020 – ako sa počíta?* [online]. Podnikajte.sk, 30. září 2020 [cit. 2. dubna 2021]. Dostupné na <<https://www.podnikajte.sk/dan-z-prijmov/ciastkovy-zaklad-dane-u-fyzickej-osoby-2020-ako-sa-pocita>>.

⁶⁸ HORNIAČEK, Peter, MEZEIOVÁ, Viera. *Zákon o dani z príjmov – praktický komentár*. 1. vydání. Bratislava: Wolters Kluwer, 2017, s. 91 (§ 8 zákona o dani z príjmov).

Stanovení dílčího základu daně je podobné jako u příjmů z podnikání. Dílčím základem daně jsou tedy příjmy snížené o prokazatelně vynaložené výdaje. V případě ostatních příjmů nelze určit výdaje pomocí procenta. Dalším rozdílem je nemožnost uplatnění daňové ztráty v případě, že jsou výdaje vyšší než příjmy.⁶⁹

3.7 Základ daně a nezdanitelné části základu daně

ZoDP se základu daně věnuje v § 4, kde je hned v odst. 1 stanoveno, co se tímto pojmem rozumí. Zprv je to součet dílčích základu daně z příjmů ze samostatné činnosti, příjmů z pronájmu a z použití díla a uměleckého výkonu a ostatních příjmů. V § 11 ZoDP jsou upraveny nezdanitelné části základu daně, nicméně o ty se v tomto případě může snížit pouze dílčí základ zjištěný z příjmů ze závislé činnosti.

Zadruhé se jedná o dílčí základ daně z podnikání a jiné samostatné výdělečné činnosti, který může být stejně jako příjem ze závislé činnosti snížen o nezdanitelné části základu daně.⁷⁰ Rozdílem je možnost uplatnění daňové ztráty, kterou je možno uplatnit pouze na příjmy z podnikání a jiné samostatné výdělečné činnosti, což je uvedeno v § 4 odst. 2 ZoDP. Postup pro uplatnění daňové ztráty, která je formou odpočtu od základu daně, je obsahem § 30 ZoDP.

„Pokud poplatník dosáhl ve zdaňovacím období souběžně více příjmů, jeho celkový základ daně se rovná součtu dílčích základu daně za jednotlivé druhy příjmů a zvláštního základu daně z kapitálového majetku.“⁷¹ Pro poplatníka je nicméně jednodušší ponechat tyto 2 druhy základů prozatím oddělené a sečíst je až po vynásobení příslušnou sazbou, protože na každý z nich se může vztahovat sazba v jiné výši.

3.7.1 Nezdanitelné části základu daně

Jak už bylo zmíněno výše, nezdanitelné části základu daně lze odečíst pouze od dílčích základů daně ze závislé činnosti a z podnikání a jiné samostatné výdělečné činnosti. Platí přitom pravidlo, že pokud poplatník dosáhl v jednom zdaňovacím období obou těchto příjmů, uplatní se nezdanitelné části nejprve na dílčí základ daně ze závislé činnosti. Dílčí základ daně z podnikání a jiné samostatné výdělečné činnosti může být následně snížen pouze

⁶⁹ § 8 odst. 2 zákona č. 595/2003 Z. z., o dani z příjmů, v znení neskorších predpisov

⁷⁰ § 8 odst. 1 písm. a) tamtéž

⁷¹ SERINOVÁ, Katarína. *Stanovenie základu dane z príjmu fyzických osôb* [online]. Money.sk, 23. ledna 2021 [cit. 3. dubna 2021]. Dostupné na <<https://www.money.sk/dane-a-uctovnictvo/stanovenie-zakladu-dane-z-prijmu-u-fyzicky-ch-osob/>>.

o nezdanitelné části základu daně, které převyšují dílčí základ daně z příjmů ze závislé činnosti.⁷²

Nezdanitelné části základu daně jsou upraveny v § 11 ZoDP. V odst. 2 tohoto paragrafu je upravena nezdanitelná část základu daně na poplatníka. Jsou stanoveny 2 pásma a výše základu daně určuje, v kterém pásmu se ocitne poplatník a jakou sumu bude moct odečíst. Pokud je základ daně nižší nebo roven 92,8násobku sumy životního minima, která dle zákona č. 601/2003 Z. z., o životním minime činí 214,83 eur měsíčně, výše nezdanitelné části daně na poplatníka se rovná 21násobku této sumy. Pokud má tedy poplatník ve zdaňovacím období příjmy v maximální výši 19 936,22 eur, nezdanitelná část základu daně na poplatníka bude rovna 4 511,43 eur.

V případě příjmů vyšších je stanovení složitější. Je-li poplatníkův základ daně vyšší než 92,8násobek sumy životního minima, určí se nezdanitelná část základu daně na poplatníka jako rozdíl 44,2násobku sumy životního minima a $\frac{1}{4}$ základu daně. V případě, kdy bude $\frac{1}{4}$ základu daně vyšší, než 44,2násobek životního minima a hodnota jejich rozdílu by vyšla záporná, nezdanitelná část pro tohoto poplatníka by se rovnala nule.⁷³ Částka se tedy odvíjí od skutečného základu konkrétního poplatníka a nelze ji určit obecně.

V § 11 odst. 3 a 8 jsou upraveny další 2 nezdanitelné části základu daně, konkrétně nezdanitelná část základu daně na manžela/manželku a na příspěvky na doplňkové důchodové spoření. Dále například § 30c ZoDP upravuje podmínky pro odečtení tzv. odpočtu nákladu na výzkum a vývoj od základu daně. Od základu lze odečíst i již několikrát zmíněnou daňovou ztrátu.

3.8 Sazba a výpočet celkové daně

Pro určení sazby daně je rozhodný druh a výše příjmů, kterých poplatník ve zdaňovacím období dosahoval. Pokud je základ daně určen podle § 4 odst. 1 písm. a) ZoDP, jsou pro poplatníka určena 2 pásma a jeho příjem může být vynásoben sazbou 19% nebo 25%. To se odvíjí od výše příjmů. Pokud tyto příjmy nepřesáhnou 176,8násobek sumy životního minima, procento sazby bude nižší. V opačném případě, tedy pokud bude mít poplatník příjmy vyšší, bude ta část základu daně, která překračuje hranici 37 981,94 eur, vynásoben sazbou 25%.⁷⁴ Jedná se tedy o progresivně klouzavou sazbu.

⁷² § 11 odst. 12 zákona č. 595/2003 Z. z., o dani z příjmů, v znění neskorších předpisů

⁷³ § 11 odst. 2 písm. b) tamtéž

⁷⁴ § 15 písm. a) č. 1 tamtéž

Pro poplatníka se základem daně podle § 4 odst. 1 písm. b) ZoDP jsou zákonem stanoveny 3 sazby, které může v závislosti na výši příjmu uplatnit. Tyto 3 sazby upravuje § 15 písm. a) č. 2 a 3. 15% sazba je určena pro poplatníky, jejichž příjmy snížené o daňovou ztrátu nepřesáhnou částku 49 790 eur, která je stanovena v § 4 odst. 1 zákona č. 222/2004 Z. z., o dani z přidané hodnoty, v znění pozdějších předpisů. Jedná se o změnu v právní úpravě, protože ještě v loňském roce byla částka stanovena na 100 000 eur.⁷⁵ Zbylé 2 sazby jsou určeny pro poplatníky, jejichž příjmy budou vyšší než 49 790 eur, přičemž se 19% vynásobí ta část zdanitelných příjmů, která nepřesahuje 176,8násobek sumy životního minima, tedy 37 981,94 eur. Ta část základu daně, která tuto sumu převyšuje, bude vynásobena sazbou 25%.

Jak už bylo řečeno, příjmy z kapitálového majetku tvoří zvláštní základ daně, na které se nevztahuje ani jedno z výše určených ustanovení. Sazba daně pro tento základ činí vždy 19% a nepřihlíží se k výši zdanitelného příjmu.⁷⁶ V tomto případě hovoříme o lineární sazbě daně.

Vedle zvláštního základu daně existuje také zvláštní sazba daně, která je vymezena v § 15a ZoDP. Ta je určena například pro prezidenta Slovenské republiky, nebo poslance Národní rady Slovenské republiky a její sazba činí, kromě sazby stanovené podle § 15 písm. a) ZoDP, 5%. Na tyto příjmy jsou tedy uplatňovány 2 sazby.⁷⁷

3.8.1 Daňový bonus

Pokud poplatník vynásobil své zdanitelné příjmy příslušnou sazbou, jeho posledním krokem pro zjištění konečné daně je uplatnění daňových bonusů, které jsou upraveny v § 33 a § 33a ZoDP. Prvním z nich je daňový bonus na vyživované dítě, které žije v domácnosti poplatníka. Přitom musí být splněna podmínka příjmu ze závislé činnosti nebo z podnikatelské či jiné samostatné výdělečné činnosti, jehož výše musí dosahovat alespoň 6násobku minimální mzdy. Částka daňového bonusu se neuplatňuje podle počtu dětí, ale podle věku dítěte. V závislosti na výšce životního minima se mění i částka daňového bonusu na dítě. Pro rok 2021 je částka stanovena jako 46,44 eur pro dítě do 6 let a částka 23,22 eur pro dítě 6leté a starší.⁷⁸ „Pokud dítě (dětí) uvedené v odst. 2 vyživuje v domácnosti více poplatníků, může daňový bonus

⁷⁵ FINANČNÁ SPRÁVA. *Sadzba dane z príjmov za rok 2020* [online]. financnasprava.sk [cit. 4. dubna 2021]. Dostupné na <<https://podpora.financnasprava.sk/275188-Sadzba-dane-z-pr%C3%ADjmov-za-rok-2020>>.

⁷⁶ § 15 písm. a) č. 4 zákona č. 595/2003 Z. z., o dani z příjmov, v znění neskorších předpisů

⁷⁷ FINANČNÁ SPRÁVA. *Osobitná sadzba dane* [online]. financnasprava.sk [cit. 5. dubna 2021]. Dostupné na <<https://podpora.financnasprava.sk/365340-Osobitn%C3%A1-sadzba-dane>>.

⁷⁸ SOLÍKOVÁ, Veronika. *Životné minimum od 1.7.2020 do 30.6.2021* [online]. podnikajte.sk, 8. června 2020 [cit. 28. dubna 2021]. Dostupné na <<https://www.podnikajte.sk/uctovnictvo/zivotne-minimum-od-1-7-2020-do-30-6-2021>>.

uplatnit jen jeden z nich. ⁷⁹ Druhým uplatnitelným daňovým bonusem je bonus za zaplacené úroky, který je upraven v § 33a ZoDP.

Ve všech krocích výpočtu daně z příjmů fyzických osob je třeba dodržovat pravidla zaokrouhlování, která jsou stanovena v § 47 ZoDP a říkají, že se zaokrouhluje nanejvýš na 2 desetinná místa, přičemž se použijí matematická pravidla pro zaokrouhlování, tedy pokud je za zaokrouhlovanou číslicí číslo menší než 5, číslice zůstává beze změny, pokud je za ní číslo 5 a vyšší, číslice se o jednu zvyšuje.

Pro poplatníky ve Slovenské republice existují 2 druhy daňových přiznání, která mohou vyplnit. Typ A je určen pro poplatníky, kteří dosáhli pouze příjmů ze závislé činnosti. Pokud dosáhl poplatník i dalších příjmů, vyplňuje daňové přiznání typu B. Zdaňovacím obdobím je kalendářní rok a daňové přiznání se podává zpravidla do konce března následujícího kalendářního roku.⁸⁰ Dle § 49 odst. 3 ZoDP může být poplatníkovi tato lhůta prodloužena o 3 nebo o 6 měsíců.

⁷⁹ § 33 odst. 4 zákona č. 595/2003 Z. z., o dani z příjmů, v znění neskorších předpisů

⁸⁰ ČERNÉGOVÁ, Anna. *Daňové priznanie fyzickej osoby za rok 2020 – ako na to?* [online]. Podnikajte.sk, 2. března 2021 [cit. 5. dubna 2021]. Dostupné na <<https://www.podnikajte.sk/dan-z-prijmov/danove-priznanie-fyzickej-osoby-2020-ako-na-to>>.

4. Komparace daně z příjmů v České a Slovenské republice

Na základě předchozích teoretických kapitol dojde v této kapitole ke srovnání právní úpravy daně z příjmů fyzických osob v České republice (dále jen ČR) a Slovenské republice (dále jen SR).

4.1 Poplatníci daně

V obou zemích jsou jako poplatníci stanoveni daňoví rezidenti a nerezidenti. Zatímco v české právní úpravě je poplatníkům daně věnován samostatný paragraf, ve slovenském zákoně je definice poplatníků součástí základních ustanovení. Co se týče samotné definice daňových rezidentů a nerezidentů, právní úpravy obou států jsou prakticky shodné.

S poplatníky daně souvisejí tzv. smlouvy o zamezení dvojího zdanění, které obě země podepisují s různými státy, aby tak zabránily dvojnásobnému zdanění příjmů poplatníka v případě, že mu plynou z obou těchto zemí. Momentálně platná mezinárodní smlouva mezi ČR a SR se týká zejména daně z příjmů a majetku.⁸¹

Oba zákony také stanovují zvláštní postavení některých poplatníků, jejichž příjmy plynou ze samostatné činnosti. Zatímco v ČR se jedná o poplatníka v paušálním režimu, SR hovoří o mikropoplatníkovi. S možností uplatnění jsou v obou případech spojeny zákonem stanovené podmínky, které jsou ve většině případů odlišné, nicméně podobnost lze shledat v podmínce týkající se maximální výše příjmu, kterého je možné dosáhnout, aby mohl být poplatník zařazen do této kategorie. V ČR se jedná o hranici 1 000 000 Kč a v SR o hranici 49 790 eur⁸², v přepočtu na celé koruny 1 297 030 Kč⁸³. Stejně jako podmínky, i výhody s tímto postavením spojené jsou pro každý stát odlišné. Zatímco v ČR je daň v tomto případě stanovena pevnou částkou, v SR dochází k vynásobení základu daně nižší sazbou a žádná pevná částka stanovena není.

4.2 Předmět daně

Stejně jako u poplatníků daně, i předmět daně je stanoven v ČR i SR podobně, nicméně lze upozorovat rozdíly. V ČR je stanoveno 5 samostatných druhů příjmů, kdy je každému z nich

⁸¹ Sdělení č. 100/2003 Sb. m. s., Smlouva o zamezení dvojímu zdanění a zabránění daňovému úniku, ve znění pozdějších předpisů

⁸² PUKALOVIC, Dominika. *Kto je mikrodaňovník a aké bude mať výhody od roku 2021?* [online]. Podnikajte.sk, 17. prosince 2020 [cit. 6. dubna 2021]. Dostupné na <<https://www.podnikajte.sk/dan-z-prijmov/mikrodanovnik-vyhody-2021>>.

⁸³ Tento i všechny ostatní výpočty týkající se převodu eura na Kč je proveden podle kurzu České národní banky ke dni 6.4.2021, kdy 1 euro=26,050 Kč. Dostupné na <<https://www.cnb.cz/cs/financni-trhy/devizovy-trh/kurzy-devizoveho-trhu/kurzy-devizoveho-trhu/>>.

věnován samostatný paragraf k jeho specifikaci. V SR jsou stanoveny 4 příjmy, které obsahují vlastní paragraf, a následně 3 další příjmy, kterých se samostatná právní úprava netýká. Ty příjmy, jichž se týká samostatná úprava, jsou v obou případech vymezeny prakticky stejně, s jediným výraznějším rozdílem. V ČR stojí příjmy z nájmu samostatně, zatímco v SR jsou součástí úpravy týkající se samostatné výdělečné činnosti.

V ZDP i ZoDP se úprava předmětu daně vyskytuje v § 3 a v obou případech obsahuje tento paragraf i určení toho, co je z předmětu daně vyňato. Na první pohled je právní úprava SR oproti ČR kratší. K vymezení těchto příjmů vystačily v SR 4 odstavce, zatímco v ČR je těchto odstavců 9. Nelze ani říct, že co je vyňato z předmětu daně v SR, je vyňato z předmětu daně i v ČR. Příkladem mohou být příjmy získané dědictvím. V SR jsou tyto příjmy z předmětu daně vyňaty, zatímco v ČR se jich týká až ustanovení o osvobozených příjmech. Ač obě tyto skutečnosti vedou k tomu, že se příslušný příjem nedaní, může mezi nimi být rozdíl. Tento rozdíl spočívá v tom, že na rozdíl od příjmů z daně vyňatých, příjmy osvobozené mohou být spojeny ještě s nějakou další povinností, kterou je třeba v souvislosti s osvobozením splnit, například uvedení dané skutečnosti do daňového přiznání.

Oba zákony obsahují také obecnou úpravu toho, co je od daně osvobozeno. Pro obě země společné je například osvobození příjmů z prodeje nemovitých věcí, ač časové testy spojené s tímto osvobozením jsou pro každou zemi odlišné. Zatímco v SR je nutné vlastnit nemovitou věc 5 let před jejím prodejem, aby mohl být příjem z tohoto prodeje od daně osvobozen, v ČR je tato doba stanovena na 10 let. To však pouze za předpokladu, že k nabytí nemovitosti došlo po 1. lednu 2021. Pokud k nabytí došlo dříve, je časový test stanoven pro obě země stejně, tedy na 5 let.⁸⁴ V ČR existuje i časový test pouhých 2 let a to za předpokladu, že měl poplatník v zákonem stanovené nemovitosti bydliště. I tato lhůta může být pro českého poplatníka kratší, pokud jsou získané prostředky z prodeje použity na obstarání vlastní bytové potřeby.

Stejně tak je v obou právních úpravách osvobozen prodej movité věci, pokud se nejedná o cenný papír, nebo věc zahrnutou v obchodním majetku. V české úpravě je navíc ještě stanovena podmínka zdanění příjmu z prodeje motorového vozidla, které musí být vlastněno alespoň 1 rok, aby mohlo dojít k osvobození příjmu. V SR takováto podmínka upravena není.

⁸⁴ ZUZÁK, Vladimír. *Daň z prodeje nemovitostí 2021. Jakou zaplatím daň při prodeji domu či bytu?* [online]. MAXIMA.cz, 7. ledna 2021 [cit. 16. dubna 2021]. Dostupné na <<https://www.maxima.cz/blog/dan-z-prodeje-nemovitosti/>>.

4.2.1 Příjmy ze závislé činnosti

Prvním ze všech druhů příjmů jsou příjmy ze závislé činnosti. První odstavec, který se věnuje tomu, co je považováno za příjem ze závislé činnosti, je oproti předchozím situacím naopak rozsáhlejší ve slovenské právní úpravě. Jen je nutné zdůraznit, že v případě ZDP je část příjmů uvedena také v § 6 odst. 10, kde je vysvětlen pojem funkčních požitků. U příjmů ze závislé činnosti vždy rozlišujeme mezi poplatníkem a plátcem daně.

Součástí úpravy příjmů ze závislé činnosti jsou v obou zemích i předměty z příjmů ze závislé činnosti vyňaté a dále příjmy od daně osvobozené. V ZDP i ZoDP jsou vyňaty náhrady cestovních výdajů, které vznikly v souvislosti s výkonem závislé činnosti, nebo také hodnota ochranných pomůcek nebo pracovních oděvů. Společné je také osvobození sumy, která byla vynaložena na zlepšení pracovních schopností zaměstnance. Naopak rozdíl v osvobozených příjmech lze nalézt například v příjmech žáků a studentů při výkonu praxí, které jsou podle ZDP od daně osvobozeny⁸⁵, nicméně ve slovenské úpravě je to jeden z předmětů daně z příjmů ze závislé činnosti.

Při stanovení dílčího základu daně se v ČR vychází ze zjištěných zdanitelných příjmů a v SR ze zjištěných zdanitelných příjmů, které jsou sniženy o pojistné a příspěvky placené zaměstnancem. V SR je tedy dílčí základ daně při stejném příjmu nižší, než v ČR.

4.2.2 Příjmy ze samostatné činnosti

Zatímco v ČR se jedná o příjmy ze samostatné činnosti, v SR jsou tyto příjmy označeny jako příjmy z podnikání a jiné samostatné výdělečné činnosti. Bez ohledu na pojmenování se však veskrze jedná o velmi podobné druhy příjmů.

Při zjišťování dílčího základu daně se vychází z příjmů, které jsou sniženy o výdaje, které byly vynaloženy na dosažení. V obou právních úpravách je možnost 2 způsobů stanovení těchto výdajů. Prvním z nich je procentuální určení, kde se ovšem právní úprava liší. V SR je možnost uplatnit výdaje ve výši 60% z příjmů a to na všechny druhy, které se považují za příjem v podnikání nebo jiné samostatné výdělečné činnosti, nejvýše však do 20 000 eur, což v přepočtu činí 521 000 Kč. V případě ČR je stanoveno 80%, 60%, 40% a 30% a které procento může poplatník uplatnit, záleží na tom, o který druh příjmu se jedná.⁸⁶ Pro porovnání se SR, hodnotu 60% lze v ČR uplatnit maximálně ve výši 1 200 000 Kč, což se více než dvojnásobek hodnoty, která je stanovena pro slovenské živnostníky. V SR je pro možnost uplatnění

⁸⁵ § 6 odst. 9 písm. l) zákona č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů, ve znění pozdějších předpisů

⁸⁶ § 7 odst. 7 tamtéž

procentuálního určení nutné splnit podmínku neplacení daně z přidané hodnoty, zatímco v ČR může procentuální určení využít každý poplatník.

Pokud se procentuální stanovení poplatníkům z různých důvodů nevyplácí, mohou zvolit variantu vedení daňové evidence, u které zohledňují skutečně vynaložené náklady. V tomto případě lze v obou zemích uplatnit daňovou ztrátu. Jak v ČR, tak i v SR se daňová ztráta uplatňuje formou odpočtu.

4.2.3 Příjmy z nájmu

Příjmy z nájmu mají v ČR samostatnou úpravu, nicméně v SR jsou upraveny společně s příjmy z podnikání. Předmětem jsou příjmy plynoucí z nájmu nemovitých a movitých věcí, přičemž pronájem movitých věcí je v SR podmíněn tím, že jsou pronajímány jako součást nemovitosti. V obou zemích může být nájem movitých věcí součástí ostatních příjmů a to za předpokladu, že se jedná o příležitostnou činnost. Stejně tak je v obou zemích stanoveno, že pokud je movitá nebo nemovitá věc pronajímána a zároveň součástí obchodního majetku, jedná se o příjem ze samostatné činnosti. V ČR je tak stanoveno v § 7 odst. 2 písm. b) ZDP a v SR v § 6 odst. 5 písm. a) ZoDP.

Dílčí základ daně se v obou případech stanovuje jako příjmy snížené o vynaložené výdaje. Velkým rozdílem mezi právními úpravami je možnost uplatnění daňové ztráty. V SR tuto možnost poplatník u příjmů z nájmu nemá, zatímco v ČR daňovou ztrátu uplatnit lze. Lze ji přitom využít pouze v případě, kdy se poplatník rozhodne vést záznamy a uplatnit skutečně vynaložené výdaje. Český poplatník si nicméně může vybrat druhou možnost, a sice procentuální určení výdajů jako 30% z příjmů, maximálně však do 600 000 Kč. V SR tato možnost není.

4.2.4 Příjmy z kapitálového majetku

V obou zemích jsou příjmy z kapitálového majetku oproti ostatním příjmům zvláštní. V ČR se příjmy z kapitálového majetku dělí do dvou skupin, kdy se první z nich stanovují jako klasický dílčí základ daně. Ty kapitálové příjmy, které jsou ZDP určeny, tvoří druhou skupinu, která je násobena zvláštní sazbou daně, která činí 15%. V SR jsou některé příjmy z kapitálového majetku zdaněny formou srážky a ostatní tvoří zvláštní základ daně, který je násoben sazbou 19%. V tomto případě je třeba rozlišovat pojmy zvláštní sazba daně, která se vyskytuje v ČR, a zvláštní základ daně, která je ve slovenské právní úpravě. Důležité je to kvůli úpravě zvláštní sazby daně v ZoDP, který ovšem s příjmy z kapitálového majetku nemá nic společného.

Konkrétním příkladem rozdílného zdanění mohou být příjmy z úroků a jiných výnosů z poskytnutých úvěrů a zápůjček, které se v ČR daní stanovením dílčího základu daně, zatímco v SR tvoří zvláštní základ daně.

4.2.5 Ostatní příjmy

V obou případech se jedná o zbytkové zařazení příjmů, které se nezařazují k příjmům přechozím. Přesto nelze tvrdit, že právní úprava je zcela odlišná. Naopak, lze nalézt spoustu příkladů, které jsou do ostatních příjmů zahrnuty v obou zemích. Příkladem jsou příjmy z příležitostné činnosti nebo z příležitostného pronájmu movitých věcí. Příležitostný pronájem movitých věcí je v obou zemích spojen s osvobozením od daně, kdy je stanovena hranice a pokud jsou příjmy plynoucí poplatníkovi pod touto hranicí, ke zdanění jeho příjmů nedochází. Tato částka je v ČR stanovena na 30 000 Kč a v SR na 500 eur, v přepočtu 13 025 Kč. Je třeba mít na paměti, že pokud příjmy z nájmu v SR tuto částku překročí, zdaňovat se bude pouze částka přesahující 500 eur.

Zmíněná osvobození se v obou právních úpravách vyskytují na jiných místech. Zatímco v ČR mají ostatní příjmy vlastní úpravu příjmů, které jsou od daně osvobozeny, v SR ostatní příjmy tuto úpravu nemají a zmíněné osvobození je stanoveno až v § 9 ZoDP, který se věnuje obecnému osvobození.

Dílčí základ daně z ostatních příjmů se v ČR i SR stanovuje pomocí výdajů skutečně vynaložených, které se odečítají od dosažených příjmů. V tomto případě nelze uplatnit žádné procentuální určení, pouze skutečné výdaje. Zároveň se nepřihlíží k rozdílu, pokud po výpočtu vznikne, z čehož vyplývá, že není umožněno uplatnění daňové ztráty.

4.3 Základ daně a jeho odpočty

V ZDP a ZoDP lze jako výraznější rozdíl označit stanovení základu daně. Stanovení základu v ČR je o poznání jednodušší, protože se zkrátka jedná o sečtení veškerých zjištěných dílčích základů daně. Oproti tomu v SR máme více druhů základů a do každého z nich se započítávají pouze určené druhy dílčích základů daně. Toto dělení pravděpodobně souvisí se stanovenou sazbou daně, která je v SR pro tyto každý tento základ daně rozdílná.

Od základu daně může slovenský poplatník odečíst nezdanitelnou část základu daně na poplatníka, na manžela/manželku a na příspěvky na doplňkové důchodové spoření. Z toho pouze příspěvky na doplňkové důchodové spoření mají charakteristiku nezdanitelné části

základu daně i v ČR.⁸⁷ Zbylé položky jsou v ČR upraveny jako slevy na dani, což znamená, že se odečítají až od daně. I jejich určení je pro oba státy rozdílné. Zatímco sleva na poplatníka je v ČR stanovena pevnou částkou, v SR se suma určuje podle výše příjmů poplatníka.

Mimo nezdánitelné části základu daně lze v ČR uplatnit položky odčitatelné od základu daně. Naopak společným odpočtem pro obě země je už několikrát zmíněná daňová ztráta.

4.4. Sazba daně

Stejně jako určení základu daně, i následné vynásobení sazbou daně je v SR složitější než v ČR. V ČR existují 2 sazby ve výši 15% a 23%. V roce 2021 se 15% vynásobí celý zjištěný základ daně, vyšší sazbou potom ta část základu, která převyšuje částku 1 701 168 Kč.

V SR jsou procenta vyšší, jedná se o 19% a 25%. Pro poplatníky, kteří mají příjmy ze samostatné činnosti, však existuje i sazba 15% a to v případě, že mají příjmy nižší než 49 790 eur, v přepočtu 1 297 030 Kč. Zbylé 2 sazby jsou určeny pro poplatníky, jejichž příjmy jsou vyšší, přičemž pokud nepřesáhnou hranici 37 981,94 eur, využije se sazba 19%, pokud hranici přesáhnou, stanoví se sazba 25% na tu část daně, která částku převyšuje. V přepočtu je hraniční částka určena na 989 430 Kč.

Z výše uvedeného je patrné, že nejenže jsou pro slovenské poplatníky určeny vyšší sazby daně, ale i hranice pro uplatnění vyšší sazby jsou stanoveny výrazně níže než v ČR, což obojí značí vyšší částku celkové daně.

4.4.1 Sleva na dani a daňový bonus

Po vynásobení základu daně příslušnou sazbou je na řadě uplatnění slev na dani nebo daňových bonusů. Charakteristika těchto úlev je podobná, přičemž v ČR se užívá pojem sleva na dani nebo daňové zvýhodnění, v SR se jedná o daňové bonusy.

O některých z ČR jsem už mluvila v předchozí kapitole týkající se odpočtů od základu daně. V obou zemích se vyskytuje daňové zvýhodnění na dítě, případně daňový bonus na dítě, pokud mluvíme o SR. Rozdíl mezi nimi je v tom, že v ČR je částka stanovena za rok na a mění se podle počtu dětí, pokud tedy nemá poplatník 3 a více dětí, potom je částka 3. a každého dalšího dítěte stejná. Naopak v SR je částka určena měsíčně a záleží na věku dítěte, nikoliv na počtu dětí.

⁸⁷ § 15 odst. 5 písm. c) zákona č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů, ve znění pozdějších předpisů

Pro názornou ukázkou předpokládejme, že poplatník má vyživovací povinnost vůči jednomu dítěti, kterému je 10 let. Zatímco v ČR by mohl uplatnit daňové zvýhodnění ve výši 15 204 Kč, v SR se jedná o částku 23,22 eur měsíčně, tedy 278,64 eur ročně, což je v přepočtu 7 259 Kč. Pokud by toto dítě bylo mladší 6 let, v ČR by se částka nezměnila, nicméně v SR by se jednalo ročně o 557,28 eur, v přepočtu 14 517 Kč.

4.5 Výpočet daně

Předmětem této kapitoly je praktický příklad, kde jsou proti sobě postaveni poplatníci se stejnou výší příjmů v ČR i SR z nichž je vypočtena celková výše daňové povinnosti pro rok 2021. Pro tento výpočet jsem se rozhodla pracovat s poplatníkem, který má příjmy ze závislé činnosti v celkové výši 35 441 Kč měsíčně. Hrubá mzda tohoto poplatníka činí 425 292 Kč, v přepočtu se zaokrouhlením 16 325,99 eur. Tento poplatník má manželku, která má vlastní příjmy, a 1 dítě ve věku 7 let. Poplatník je zároveň dárce krve a jedenkrát ročně chodí na odběr.

4.5.1 Výpočet daně pro ČR

Nejprve je třeba určit základ daně, který se stanovuje pomocí jednotlivých dílčích základů, nicméně vzhledem k tomu, že tento poplatník nemá žádné jiné příjmy, než ten ze závislé činnosti, je základem daně právě tento příjem. Následuje posouzení, zda může poplatník uplatnit nějaké nezdanitelné části daně nebo položky odčitatelné od základu daně. Jako nezdanitelnou část základu daně si může poplatník podle § 15 odst. 1 částku 3 000 Kč, protože je dárce krve.

$$425\,292 - 3\,000 = 422\,292 \text{ Kč}$$

Částku 422 292 Kč je třeba před vynásobením příslušnou sazbou zaokrouhlit na celá sta dolů, základem daně je tedy 422 200 Kč. Protože částka nepřesahuje zákonem stanovenou hranici pro zdanění vyšší sazbou daně, uplatňuje se sazba 15%.

$$422\,200 \times 0,15 = 63\,330 \text{ Kč}$$

Nyní přichází na řadu uplatnění daňových slev a zvýhodnění. První uplatněnou daňovou slevou bude sleva na poplatníka ve výši 27 840 Kč. Následně může uplatnit i daňové zvýhodnění na dítě ve výši 15 204 Kč.

$$63\,330 - 27\,840 = 35\,490 \text{ Kč}$$

$$35\,490 - 15\,204 = 20\,286 \text{ Kč}$$

Výše daně za zdaňovací období pro tohoto poplatníka je 20 286 Kč. Jelikož poplatník splňuje podmínky stanovené v § 38ch ZDP, může svého zaměstnavatele požádat o tzv. roční zúčtování záloh na daň z příjmů fyzických osob ze závislé činnosti a daňového zvýhodnění, při kterém mu zaměstnavatel vypočítá jeho daňovou povinnost.

4.5.2 Výpočet daně pro SR

Jako dílčí základ daně příjmů ze závislé činnosti jsou v SR určeny zdanitelné příjmy snížené o povinné pojištění a příspěvky, které je povinen platit zaměstnanec. 16 325, 99 eur je třeba snížit o 1,4% (= 228,56 eur) za nemocenské pojištění, 4% (= 653,04 eur) za starobní důchodové pojištění, 3% (= 489,78 eur) za invalidní důchodové pojištění a 1% (= 163,26 eur) za pojištění v nezaměstnanosti.⁸⁸

$$16\,325,99 - 228,56 - 653,04 - 489,78 - 163,26 = 14\,791,35 \text{ eur}$$

Dílčím základem daně je tedy 14 791,35 eur. Před vynásobením příslušnou sazbou odečteme nezdanitelné části základu daně, v tomto případě nezdanitelnou část základu daně na poplatníka. Jelikož příjmy poplatníka nepřesahují 92,8násobek životního minima (19 936,22 eur), výše nezdanitelné části bude rovna 21násobku životního minima, tedy 4 511,43 eur.

$$14\,791,35 - 4\,511,43 = 10\,278,92 \text{ eur}$$

Dalším krokem je vynásobení příslušnou sazbou, která je pro tento případ 19%, protože zjištěný základ daně nepřesahuje 37 981,94 eur.

$$10\,278,92 \times 0,19 = 1\,952,99 \text{ eur}$$

Posledním krokem je odečtení daňového bonusu na dítě, které může poplatník uplatnit. Bonus na dítě starší 6 let je stanoven částkou 23,22 eur měsíčně.

$$1\,952,99 - (23,22 \times 12) = 1\,674,35 \text{ eur}$$

Výše daně za celé zdaňovací období činí 1 674,35 eur, v přepočtu 43 617 Kč. Stejně jako český, i slovenský poplatník má na základě § 38 ZoDP právo požádat svého zaměstnavatele o roční zúčtování daně.

⁸⁸ SOCIÁLNA POISŤOVŇA. *Sadzby poistného* [online]. socpoist.sk, [cit. 8. dubna 2021]. Dostupné na <<https://www.socpoist.sk/2128-menu/55424s>>.

Závěr

Hlavním cílem této bakalářské práce byla komparace právní úpravy daně z příjmů fyzických osob v České a Slovenské republice. Myslím si, že se mi pomocí obsažených kapitol, v nichž jsem nejprve vymezila teoretické pojmy, právní úpravy jednotlivých států a následně tyto právní úpravy porovnávala, podařilo dosáhnout cíle.

V rámci teoretické části práce jsem vzhledem k jejímu rozsahu vymezila základní a důležité pojmy a zákonná ustanovení týkající se těchto pojmů a postupů při stanovování daňové povinnosti. V následné komparaci jsem se snažila upozorňovat zejména na rozdíly, které mezi právními úpravami panují. Přesto si myslím, že právní úpravy jsou si v mnohém velmi podobné.

Situace, kdy má slovenský poplatník oproti českému lepší postavení je u stanovení dílčího základu daně ze závislé činnosti. Přestože byla pro letošní rok v České republice přijata novela zákona, která zrušila stanovení dílčího základu daně pomocí tzv. superhrubé mzdy a nyní se stanovuje pouze ze mzdy hrubé, je určení základu daně ve Slovenské republice stále výhodnější, protože se od příjmů odečítají dávky sociálního pojištění, které ze svého příjmu zaměstnanec hradí. V České republice jsou tyto dávky součástí základu.

Za jeden z nejvýznamnějších rozdílů, který byl v rámci komparace zjištěn, považuji rozdílné určení celkového základu daně a jeho následné násobení příslušnou sazbou. Českou právní úpravu jsem shledala přehlednější a také jednodušší oproti právní úpravě slovenské, kde je stanoveno více základů a následně i více sazeb. Se základem a sazbou daně souvisejí také uplatnitelné odpočty a daňové slevy či bonusy. Právní úprava České republiky vymezovala více situací, kdy je možné si o tyto částky snížit základ daně, případně vypočtenou daň. Zároveň platilo, že pro ty položky, které byly upraveny v obou zákonech, byla pro Českou republiku stanovena vyšší částka a tudíž vyšší odpočet či sleva. Vše uvedené následně potvrdil i závěrečný výpočet daně z příjmů zaměstnance, kde slovenský poplatník oproti českému platil při stejných příjmech více než dvojnásobnou daň.

Celková právní úprava mi přišla v České republice přehlednější a orientace v ní pro mě byla snazší, než orientace v zákoně slovenském. Stejně tak je ve většině případů česká právní úprava pro poplatníka výhodnější. Myslím si, že by se slovenský zákonodárce mohl inspirovat ohledně položek, které lze odečíst od základu daně. Nejen, že by byla pro poplatníka výsledná daň nižší, ale úprava vhodných situací, týkající se například bezúplatného dárcovství krve, by mohla vést k takovému chování ze strany poplatníka, které je i pro stát či společnost žádoucí.

Zdroje

Monografie

DVOŘÁKOVÁ, Veronika a kol. *Zdaňování příjmů fyzických a právnických osob 2017*. 2. aktualizované vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2017.

KUBÁTOVÁ, Květa. *Daňová teorie a politika*. 5. aktualizované vydání. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2010.

PAULIČKOVÁ, Alena, BAKEŠ, Milan a kol. *Finančné právo na Slovensku a v Čechách*. Bratislava: Eurounion, spol. s.r.o., 2007.

PTÁČKOVÁ MÍSAŘOVÁ, Petra, OTAVOVÁ, Milena. *Daň z příjmů srozumitelně*. 2. aktualizované vydání. Ostrava: Key Publishing s.r.o., 2018.

RINDOVÁ, Iva, ROHLÍKOVÁ, Jana. *Zdanění mezd, platů a ostatních příjmů ze závislé činnosti v roce 2021*. 29. aktualizované vydání. Olomouc: ANAG, spol. s.r.o., 2021.

ŠIROKÝ, Jan. *Základy daňové teorie s praktickými příklady*. 2. aktualizované vydání. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2016.

VANČUROVÁ, Alena, LÁCHOVÁ, Lenka. *Daňový systém ČR 2018*. 14. aktualizované vydání. Praha: 1 VOX a.s., 2018.

VANČUROVÁ, Alena. *Zdanění osobních příjmů*. 2. vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2017.

Komentáře k právní úpravě

HORNIAČEK, Peter, MEZEIOVÁ, Viera. *Zákon o dani z příjmov – praktický komentár*. 1. vydání. Bratislava: Wolters Kluwer, 2017.

České právní předpisy

Nařízení vlády č. 381/2020 Sb., o výši všeobecného vyměřovacího základu za rok 2019, přepočítacího koeficientu pro úpravu všeobecného vyměřovacího základu za rok 2019, redukčních hranic pro stanovení výpočtového základu pro rok 2021 a základní výměry důchodu stanovené pro rok 2021 a o zvýšení důchodů v roce 2021

Sdělení Ministerstva zahraničních věcí č. 100/2003 Sb. m. s., o sjednání Smlouvy mezi Českou republikou a Slovenskou republikou o zamezení dvojímu zdanění a zabránění daňovému úniku v oboru daní z příjmu a z majetku

Zákon č. 280/2009 Sb., daňový řád, ve znění pozdějších předpisů

Zákon č. 586/1992 Sb., zákon o daních z příjmů, ve znění pozdějších předpisů

Slovenské právní předpisy

Zákon č. 222/2004 Z. z., o dani z pridanej hodnoty, v znení pozdějších predpisov

Zákon č. 595/2003 Z. z., o dani z príjmov, v znení neskorších predpisov

Zákon č. 595/2003 Z. z., o dani z príjmov, v znení zákona č. 296/2020 Z. z. účinnom ku dni 31. decembra 2020

Zákon č. 601/2003 Z. z., o životnom minime, v znení neskorších predpisov

Internetové zdroje

ČERNEGOVÁ, Anna. *Čiastkový základ dane u fyzickej osoby v roku 2020 – ako sa počíta?* [online]. Podnikajte.sk, 30. září 2020. Dostupné na <<https://www.podnikajte.sk/dan-z-prijmov/ciastkovy-zaklad-dane-u-fyzickej-osoby-2020-ako-sa-pocita>>.

ČERNEGOVÁ, Anna. *Daňové priznanie fyzickej osoby za rok 2020 – ako na to?* [online]. Podnikajte.sk, 2. března 2021. Dostupné na <<https://www.podnikajte.sk/dan-z-prijmov/danove-priznanie-fyzickej-osoby-2020-ako-na-to>>.

ČESKÁ NÁRODNÍ BANKA. *Kurzy devizového trhu* [online]. cnb.cz. Dostupné na <<https://www.cnb.cz/cs/financni-trhy/devizovy-trh/kurzy-devizoveho-trhu/kurzy-devizoveho-trhu/>>.

FINANČNÁ SPRÁVA. *Informovanie o dani z príjmov fyzických osôb: Príjmy, ktoré sú predmetom dane* [online]. financnasprava.sk. Dostupné na <<https://www.financnasprava.sk/sk/podnikatelia/dane/dan-z-prijmov/fyzicke-osoby/informovanie-dan-prijem-fo#PríjmyPredmetomDane>>.

FINANČNÁ SPRÁVA. *Osobitná sadzba dane* [online]. financnasprava.sk. Dostupné na <<https://podpora.financnasprava.sk/365340-Osobitn%C3%A1-sadzba-dane>>.

FINANČNÁ SPRÁVA. *Sadzba dane z príjmov za rok 2020* [online]. financnasprava.sk. Dostupné na <<https://podpora.financnasprava.sk/275188-Sadzba-dane-z-pr%C3%ADjmov-za-rok-2020>>.

FINANČNÍ SPRÁVA. *Paušální daň: Obecné informace* [online]. financnisprava.cz. Dostupné na <<https://www.financnisprava.cz/cs/dane/dane/dan-z-prijmu/pausalni-dan/obecne-informace>>.

PAVEL, Jan, LAKOTOVÁ, Lenka. *Fiskální a distribuční dopady zrušení zdaňování superhrubé mzdy* [online]. unrr.cz, listopad 2020. Dostupné na <<https://unrr.cz/vydavame/studie/>>.

PUKALOVICĚ, Dominika. *Kto je mikrodaňovník a aké bude mať výhody od roku 2021?* [online]. Podnikajte.sk, 17. prosince 2020. Dostupné na <<https://www.podnikajte.sk/dan-z-prijmov/mikrodanovnik-vyhody-2021>>.

SERINOVÁ, Katarína. *Stanovenie základu dane z príjmu fyzických osôb* [online]. Money.sk, 23. ledna 2021. Dostupné na <<https://www.money.sk/dane-a-uctovnictvo/stanovenie-zakladu-dane-z-prijmu-u-fyzickych-osob/>>.

SOCIÁLNA POISTOVŇA. *Sadzby poistného* [online]. socpoist.sk. Dostupné na <<https://www.socpoist.sk/2128-menu/55424s>>.

SOLÍKOVÁ, Veronika. *Životné minimum od 1.7.2020 do 30.6.2021* [online]. podnikajte.sk, 8. června 2020. Dostupné na <<https://www.podnikajte.sk/uctovnictvo/zivotne-minimum-od-1-7-2020-do-30-6-2021>>.

ZUZÁK, Vladimír. *Daň z prodeje nemovitostí 2021. Jakou zaplatím daň při prodeji domu či bytu?* [online]. MAXIMA.cz, 7. ledna 2021. Dostupné na <<https://www.maxima.cz/blog/dan-z-prodeje-nemovitosti/>>.

Abstrakt

V této bakalářské práci se věnuji dani z příjmů fyzických osob v České a Slovenské republice. Hlavním cílem je zanalyzovat a následně srovnat právní úpravu v obou zemích. Tato práce je rozdělena do tří částí. V první z nich jsem se pokusila vysvětlit základní pojmy spojené s daní z příjmů fyzických osob. Druhá část informuje o současné právní úpravě. V poslední části byla mým cílem komparace právní úpravy a upozornění na některé rozdíly mezi daní z příjmů fyzických osob v České a Slovenské republice. Na konci této části je jednoduchý výpočet skutečné daňové povinnosti pro poplatníka se stejným příjmem v obou zemích, který demonstruje zjištěné rozdíly.

Abstract

In this thesis I deal with personal income tax in the Czech Republic and in the Slovak Republic. The main goal is to analyse and then compare the legislation in both countries. This thesis is divided into three parts. In the first of these I tried to explain some of the basic terms related to the personal income tax. Second part informs about the actual current legislation. In the last part my goal was to compare the legislation and to point out some differences between the personal income tax in Czech and Slovak Republic. In the end of this part is an easy calculation of the actual tax liability for a taxpayer with the same income in both countries which demonstrates some differences that were found.

Klíčová slova

daň

daň z příjmů fyzických osob

poplatník daně

předmět daně

základ daně

dílčí základ daně

odpočet

sazba daně

sleva na dani

komparace

Keywords

a tax

a personal income tax, an individual income tax

a taxpayer

a tax object

a tax base

a partial tax base

a tax deduction

a tax rate

a tax credit

a comparison